

W

nowej roli

Miesięcznik
Rolniczy

ISSN 2300-4487
Nr 12 (104) grudzień 2019

ASF

- bioasekuracja

str. 8-9

Jest taka noc

- magia świąt

str. 15

Polskie ryby mają głos

- karp nie tylko na święta

str. 16

Spis treści

Aktualności

W ten przedświąteczny czas

.....str. 3

Dla partnerów KSOW

.....str. 4

Specjalista doradza

Plan nawożenia

.....str. 5

Samorząd rolniczy

Działania izby rolniczej

.....str. 6-7

Temat numeru

ASF - bioasekuracja

.....str. 8-9

Dobre praktyki w rolnictwie

Plonowanie bobowatych i soi

.....str. 10-11

Platforma Agrofagów

.....str. 12-13

Ubezpieczajmy się u siebie

Bezpieczeństwo w rolnictwie

.....str. 14

Informacje z rynku „Zjazdowa”

Jest taka noc

.....str. 15

Smaki i pasje z regionu

Polskie ryby mają głos!

.....str. 16

Izba Rolnicza Województwa Łódzkiego
ul. Północna 27/29 91-420 Łódź
tel. 42 632-70-21 fax 42 632-70-31,
www.izbarolnicza.lodz.pl, info@izbarolnicza.lodz.pl

Izba Rolnicza
Województwa Łódzkiego

Biura Powiatowe	Przewodniczący/ Delegat	Adres biura	Telefon/@
Bełchatów	Piotr Kociołek Janusz Frydrychowski	Urząd Gminy ul. Kościuszki 13 97-400 Bełchatów	511 124 504 bpbełchatow@izbarolnicza.lodz.pl
Brzeziny	Eugeniusz Supera Dorota Kołodziejczyk	UG Brzeziny ul. Sienkiewicza 16 A 95-060 Brzeziny	510 474 851 bpbrzeziny@izbarolnicza.lodz.pl
Kutno	Włodzimierz Jaworski Andrzej Górczyński	ul. Podrzeczna 18 99-300 Kutno, pok. 117	510 474 825 bpkutno@izbarolnicza.lodz.pl
Łask	Bronisław Węglewski Iwona Mamzer	ul. Narutowicza 17 98-100 Łask	510 474 871 bplask@izbarolnicza.lodz.pl
Łęczyca	Zbigniew Marczak Krzysztof Ogórek	ul. Przedrynek 2, parter 99-100 Łęczyca	510 474 725 bpłeczyca@izbarolnicza.lodz.pl
Łowicz	Roman Wodzyński Waldemar Wojciechowski	ul. Starościńska 1 99-400 Łowicz, pok. 213	510 474 800 bpłowicz@izbarolnicza.lodz.pl
Łódź-Wschód	Michał Owczarek Marcin Derach	ul. Północna 27/29 91-420 Łódź, pok. 10	510 474 874 bpłodz-wsch@izbarolnicza.lodz.pl
Opoczno	Marian Kacprzak Krzysztof Juszyński	Starostwo Powiatowe ul. Kwiatowa 1a 26-300 Opoczno, pok. C16	510 474 870 bpopoczno@izbarolnicza.lodz.pl
Pabianice	Grzegorz Antoniewski Jan Chojecki	ul. Piłsudskiego 34 95-200 Pabianice	510 474 865 bppabianice@izbarolnicza.lodz.pl
Pajęczno	Paweł Sikora Jarosław Gasiński	ul. 1 Maja 13/ 15 98-330 Pajęczno, pok. 14	510 474 813 bppajeczno@izbarolnicza.lodz.pl
Piotrków Tryb.	Janusz Terka Szymon Bogusławski	Starostwo Powiatowe Al. 3 Maja 33 97-300 Piotrków Tryb.	510 474 861 bpiotrkow@izbarolnicza.lodz.pl
Poddębice	Ewa Bednarek Leszek Chmielecki	GS Samopomoc Chłopska ul. Kaliska 3/5 99-200 Poddębice	510 474 725 bppoddębice@izbarolnicza.lodz.pl
Radomsko	Andrzej Komala Andrzej Gruszczyński	ul. Kościuszki 6 97-500 Radomsko, pok. 210	510 474 801 bpradomsko@izbarolnicza.lodz.pl
Rawa Maz.	Sylwester Libera Małgorzata Rosa	ul. Kościuszki 5 96-200 Rawa Maz., pok. 58	510 474 850 bprawa@izbarolnicza.lodz.pl
Sieradz	Jan Kołodziejczyk Jerzy Wróbel	Starostwo Powiatowe Plac Wojewódzki 3 98-200 Sieradz, pok. 309	511 124 538 bpsieradz@izbarolnicza.lodz.pl
Skierniewice	Jacek Ossowicz Roman Rosiński	ul. Konstytucji 3 Maja 6 96-100 Skierniewice	510 474 841 bpskierniewice@izbarolnicza.lodz.pl
Tomaszów Maz.	Dariusz Kowalczyk Paweł Rochala	ul. Św. Antoniego 41 97-200 Tomaszów Maz., pok. 20	510 474 862 bptomaszow@izbarolnicza.lodz.pl
Wieluń	Krzysztof Wróbel Zbigniew Szudlarek	ul. Palestrancka 5/4 98-300 Wieluń	510 474 804 bpwielun@izbarolnicza.lodz.pl
Wieruszów	Jerzy Karsznia Adam Ciećka	ul. Waryńskiego 14 98-400 Wieruszów	510 474 804 bpwieruszow@izbarolnicza.lodz.pl
Zduńska Wola	Zenon Kowalski Krzysztof Nowak	ul. Ceramiczna 10 98-220 Zduńska Wola	510 474 793 bpzdunska.wola@izbarolnicza.lodz.pl
Zgierz	Jerzy Kuzański Adam Michaś	MPGK w Zgierzu ul. Łęczycka 24 95-100 Zgierz	510 474 738 bpzgierz@izbarolnicza.lodz.pl

TOWARZYSTWO
UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH
T U W

Nazwa Placówki	Adres biura	Telefon
Biuro Regionalne w Łodzi	91-342 Łódź ul. Swojska 4	42/640-68-53, 640-68-54 lodz@tuw.pl
Oddział w Piotrkowie Tryb.	97-300 Piotrków Trybunalski ul. Kostromska 37	44/649-69-29, 649-69-80 piotrkowtrybunalski@tuw.pl
Oddział w Bełchatowie	97-400 Bełchatów ul. Wojska Polskiego 27 A	44/633-01-03 bełchatow@tuw.pl
Oddział w Skierniewicach	96-100 Skierniewice ul. Jagiellońska 4	46/832-30-00, 832-36-49 skierniewice@tuw.pl
Oddział w Łowiczu	99-400 Łowicz ul. Zduńska 51	46/837-00-79 łowicz@tuw.pl
Oddział w Kutnie	99-300 Kutno ul. Zduńska 9	24/254-17-00 kutno@tuw.pl
Oddział w Sieradzu	98-200 Sieradz, ul. Rynek 19	43/822-33-99 fax: 822-38-68 sieradz@tuw.pl
Oddział w Łęczycy	99-100 Łęczyca, ul. Przedrynek 8	24/721-01-61 leczyca@tuw.pl
Oddział w Radomsku	97-500 Radomsko, ul. Piłsudskiego 4	44/683-51-05, 683-21-27 radomsko@tuw.pl

Miesięcznik Rolniczy

Redakcja: Materiały do gazety

Sylwia Skulimowska – 604 627 197

sylwia.skulimowska@izbarolnicza.lodz.pl

Reklama: Piotr Kociołek – 692 467 000

piotr.kociolek@wp.pl

Zdjęcie na okładce: Adobe Stock

Artykuł tematyczny - Jest taka noc str. 15

Redakcja i wydawca nie ponoszą odpowiedzialności za treść

tekstów i reklam dostarczonych przez instytucje współpracujące.

Redakcja nie zwraca niezamówionych tekstów i zastrzega sobie

prawo ich skracania, redagowania i umieszczania na stronie

www.izbarolnicza.lodz.pl

Nakład: 10 000 egz. ISSN 2300 - 4487

Wydawca: SAM-ROL Sp. z o. o.,

ul. Północna 27/29, 91 - 420 Łódź,

tel. 42 632 70 21

Projekty i druk: www.tagraf.pl

W ten przedświąteczny czas...

Przygotowując się na Boże Narodzenie napotykaćmy na okres liturgiczny zwany Adwentem obejmujący cztery poprzedzające niedziele, a nazwę swą zawdzięczający łacińskiemu słowu adventus - przyjście. Adwent wskazuje na potrójne przyjście Jezusa. Pierwsze, historyczne - w ubóstwie stajni betlejemskiej, drugie, które dokonuje się nieustannie przez sakramenty, trzecie zaś to przyjście, które ma nastąpić przy końcu świata. Możemy powiedzieć, że duchowość tego okresu kieruje nasz wzrok ku trzem wymiarom: przeszłości, teraźniejszości i przyszłości.

Kościół poprzez liturgię pomaga nam, abyśmy w tym okresie gorliwiej patrzyli na przykłady postaci - przewodników adwentowych. Pewne ich postawy i zachowania są dla nas do podpatrzenia i naśladowania. Przewodnik - ten, który nas prowadzi - to osoba, której przede wszystkim możemy zaufać. Wtajemnicza i wprowadza nas w to, co jest nam mało znane, pragnąc zwrócić uwagę na rzeczy najistotniejsze. Z przewodnikiem czujemy się bezpiecznie i pewnie.

Do takich przewodników adwentowych możemy zaliczyć proroka Izajasza, postać ze Starego Testamentu, żyjąca w VIII wieku przed narodzeniem Jezusa. Izajasz to człowiek z osobowością bardzo wrażliwą, wyczulony na głos Pana Boga, mówiący innym o Jego świętości i niewzruszony w swej wierze w ostateczny triumf dobra. Ale ten łagodny w mowie prorok, bywał czasami bardzo wymagający i wypowiadał także mocne słowa groźby wobec nieposłusznego ludu. Jednocześnie jednak mówił również o pocieszeniu, które rodzi się z obietnicy, że nadejdzie oczekiwany Mesjasz.

Innym adwentowym przewodnikiem jest Jan Chrzciciel, prorok w Judei, który przyszedł na świat sześć miesięcy przed Jezusem, swoim kuzynem. Człowiek żyjący na pustyni, asceta, który nie jadł mięsa i nie pił wina, żywił się szarańczę i miodem, ubrany w zwierzęce skóry. Głosił on nadejście Mesjasza i radykalne orędzie pokutne. Nie wywyższał się, lecz pragnął pozostać w cieniu tego, którego przyjście zapowiadał - Jezusa Chrystusa.

Jest i trzeci przewodnik, a właściwie przewodniczka adwentowa, jest nią Matka Boża. Ta, o której prefacja mówi, że *oczekiwała Jezusa z wielką miłością*. W Jej życiu doskonale widać posłuszeństwo wobec świętej woli Boga.

Postawmy sobie pytanie: Jakie zadanie dla nas ma do spełnienia tegoroczny Adwent? Bez wątpliwości powinien on przygotować każdego z nas na święta Bożego Narodzenia. To znaczy oczyścić nasze serca, byśmy godnie spotkali się z Jezusem w Najświętszym Sakramencie. Człowiek w tym adwentowym czasie winien wyjść Bogu naprzeciw, bo Bóg pierwszy wyszedł do niego ze swoją hojną łaską, która możliwym czyni owocne spotkanie z Wcielonym Słowem Bożym z Dzieciątkiem Jezus. Czas Adwentu przypomina nam, że w dzieje świata wszedł Chrystus, który wciąż, i na nowo, przemienia go i podtrzymuje. Każdy z nas osobiście i we wspólnocie Kościoła przeżywa czas spotkania z Jezusem w sakramentach i przygotowuje się do spotkania z Nim

w godzinę swej śmierci. Abyśmy mogli owocnie radować się z przyjścia Jezusa w okresie świąt Bożego Narodzenia, trzeba tego przyjścia oczekiwać i aktywnie czuwać. Wiemy, że nie jest łatwo czuwać, bo można zasnąć albo zająć się czymś innym, i nie dostrzec przechodzącego Chrystusa. Nasze przygotowanie powinno polegać na oczyszczeniu serca i pokucie, która ma być dla nas prawdziwym źródłem radości, bo „Pan jest blisko”.

Adwent zachęca nas, abyśmy tęsknie wyczekiwali Jezusa. Ale nie może to być czekanie beczynne, lecz przepełnione miłością i służbą. To adwentowe spojrzenie w przyszłość powinno wpływać na naszą teraźniejszość, bowiem wyostreza ono nasze spojrzenie na rzeczywistość w której żyjemy, i w której podejmujemy liczne decyzje o skutkach sięgających w przyszłość, w wieczność. Nasza ziemską pielgrzymka powinna być wykorzystana na przygotowanie do ostatecznego spotkania z Jezusem, a Pismo Święte nas zapewnia, że Pan Bóg będzie nas umacniał aż do końca, abyśmy byli bez zarzutu w dniu Pana naszego. Dlatego Kościół przypomina nam, że jest Ktoś, na Kim możemy się oprzeć - jest to Jezus, który nam mówi: Nie lękajcie się! Pośród tego świata chrześcijanie są świadkami innej wolności, nie takiej, jaką oferuje świat. Są też świadkami innych dziejów, które się nie kończą, nie przemijają, bowiem w świat wszedł już Jezus i trzeba tylko dobrze przygotować się na spotkanie z Nim.

- Radujmy się, zamiast smuć! Nic nie jest bez znaczenia, nic nie dzieje się tylko przez przypadek! Boże Narodzenie to czas zmian, cudów i nadziei, ale jeden jest warunek - NIE ZABIJAMY RADOŚCI i potrzeby dzielenia się miłością.

- Nic nie dzieje się bez celu, wszystko ma swój sens! I dlatego, by znaleźć miłość, trzeba najpierw dać w zastaw własne serce - otwarte i przygotowane do przyjęcia kogoś specjalnego do przyjęcia samego Boga i drugiego człowieka!

- Boże Narodzenie to też czas cudów! Abyśmy każdego dnia potrafili odnajdywać w sobie cuda, abyśmy nie bali się podążać za własnymi potrzebami i marzeniami,

Z okazji zbliżających się świąt Bożego Narodzenia życzę wiele spokoju, cierpliwości i dobroci. Nie zapomnijmy dzielić się łaskami wiary i nadziei z ludźmi najbardziej potrzebującymi. Życzę, abyśmy potrafili zaspokoić głód Miłości wokół nas! Byśmy uczyli się nawzajem dostrzegać dary Nieba, byśmy nie uciekali od Prawdy! Nie zaślepiali się samotnością - rozejrzeli się wokół siebie, obok są ludzie, którzy czekają na nasz uśmiech i wsparcie! Niech nasze postępowanie stanie się zaproszeniem do wspólnego szczęścia. Niech w naszych sercach i naszej codzienności przy każdym spotkaniu z człowiekiem rodzi się Boże Dziecię, niech nas wspiera i Błogosławi.

ks. Jarosław Leśniak

Duszpasterz Rolników Archidiecezji Łódzkiej

*„Podnieś rękę, Boże Dziecię!
Błogosław Ojczyznę miłą,
W dobrych radach, w dobrym bycie
Wspieraj jej siłę swą siłą...”*

Szanowni Państwo!

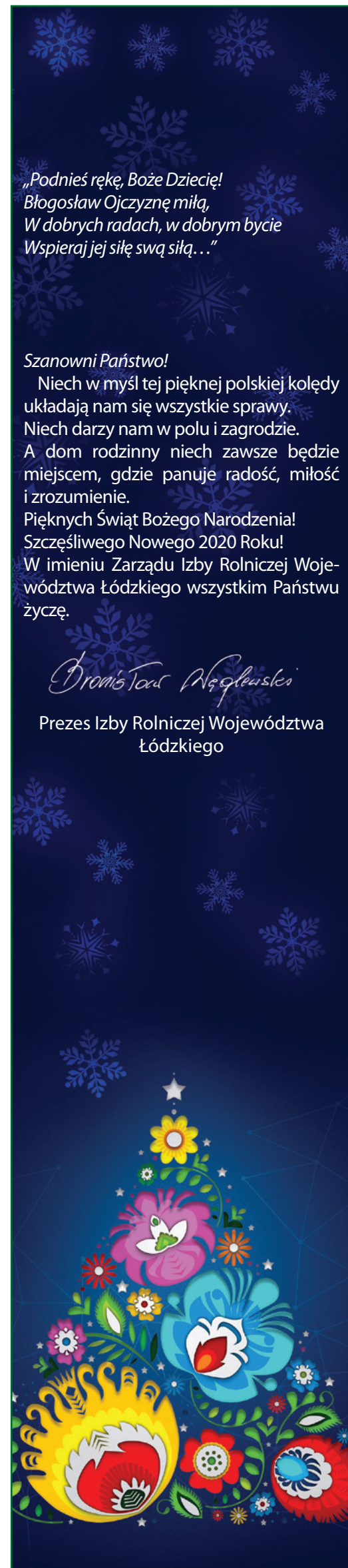
Niech w myśl tej pięknej polskiej kolędy układają nam się wszystkie sprawy. Niech darzy nam w polu i zagrodzie. A dom rodzinny niech zawsze będzie miejscem, gdzie panuje radość, miłość i zrozumienie.

**Pięknych Świąt Bożego Narodzenia!
Szczęśliwego Nowego 2020 Roku!**

W imieniu Zarządu Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego wszystkim Państwu życzę.

Dromis Tomasz Anielski

**Prezes Izby Rolniczej Województwa
Łódzkiego**

Kolejny konkurs dla partnerów Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich

W dniu 8 listopada br. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi ogłosił konkurs nr 4/2020 dla partnerów Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich (KSOW) na wybór operacji (projektów), które będą realizowane w 2020 i 2021 r. w ramach dwuletniego planu operacyjnego KSOW na lata 2020–2021. Jest to już czwarty konkurs skierowany do partnerów sieci, począwszy od 2017 roku. W ramach bieżącego konkursu będzie możliwość realizacji na poziomie krajowym (tj. projektów obejmujących zasięgiem grupę docelową z co najmniej 4 województw – składanych do CDR) projektów dwuletnich.

W ramach konkursu do rozdysponowania przeznaczono kwotę przeszło 41,4 mln zł, z czego w urzędach marszałkowskich (dla grupy docelowej z nie więcej niż 3 województw) do dyspozycji w 2020 r. jest 12,4 mln zł, a w Centrum Doradztwa Rolniczego, na przedsięwzięcia o zasięgu krajowym 29 mln zł - po 14,5 mln zł w 2020 i 2021 r.

Konkurs jest skierowany do wszystkich podmiotów zarejestrowanych w bazie partnerów KSOW na stronie internetowej www.ksow.pl, które chcą działać na rzecz rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich. Wnioski będzie można składać od 9 grudnia 2019 r. do 17 stycznia 2020 r. do Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Warszawie (CDR) i 16 urzędów marszałkowskich w zależności od obszaru realizowanej operacji.

Konkurs składa się z 3 etapów:

- 1) złożenie wniosków o wybór operacji,
- 2) zawarcie umów na realizację operacji,
- 3) złożenie wniosków o refundację i wypłatę środków.

Z partnerami KSOW, których operacje zostaną wybrane, Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie i samorządy województw będą zawierać umowy na realizację operacji.

Realizacja operacji zgłoszonych do urzędów marszałkowskich i operacji jednorocznych zgłoszonych do CDR zakończy się w dniu 31 października 2020 r., a realizacja operacji dwuletnich zgłoszonych do CDR zakończy się w dniu 31 października 2021 r. W przypadku każdej operacji, zarówno jednorocznej, jak i dwuletniej, koszty kwalifikowalne można ponosić najpóźniej do dnia złożenia poprawnie wypełnionego i kompletnego wniosku o refundację. Realizacja projektów jest prefinansowana ze środków własnych partnerów KSOW, które następnie są im zwracane w formie refundacji poniesionych kosztów kwalifikowalnych ze środków PROW 2014–2020. Katalog tych kosztów jest określony m.in. w Regulaminie konkursu.

Projekty mogą być realizowane w ramach następujących działań planu działania KSOW na lata 2014–2020:

1) działanie 3 „Gromadzenie przykładów operacji realizujących poszczególne priorytety Programu”;

2) działanie 4 „Szkolenia i działania na rzecz tworzenia sieci kontaktów dla Lokalnych Grup Działania (LGD), w tym zapewnianie pomocy technicznej w zakresie współpracy międzyterytorialnej i międzynarodowej”;

3) działanie 6 „Ułatwianie wymiany wiedzy pomiędzy podmiotami uczestniczącymi w rozwoju obszarów wiejskich oraz wymiana i rozpowszechnianie rezultatów działań na rzecz tego rozwoju”;

4) działanie 9 „Wspieranie współpracy w sektorze rolnym i realizacji przez rolników wspólnych inwestycji”;

5) działanie 10 „Organizacja i udział w targach, wystawach tematycznych na rzecz prezentacji osiągnięć i promocji polskiej wsi w kraju i za granicą”;

6) działanie 11 „Aktywizacja mieszkańców wsi na rzecz podejmowania inicjatyw służących włączeniu społecznemu, w szczególności osób starszych, młodzieży, niepełnosprawnych, mniejszości narodowych i innych osób wykluczonych społecznie”;

7) działanie 12 „Identyfikacja, gromadzenie i upowszechnianie dobrych praktyk mających wpływ na rozwój obszarów wiejskich”;

8) działanie 13 „Promocja zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich”.

Projekty powinny dotyczyć następujących tematów:

1) aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich w celu tworzenia partnerstw na rzecz realizacji projektów nakierowanych na rozwój tych obszarów;

2) upowszechnianie wiedzy w zakresie:

a) tworzenia krótkich łańcuchów dostaw w sektorze rolno-spożywczym,

b) systemów jakości żywności,

c) optymalizacji wykorzystywania przez mieszkańców obszarów wiejskich zasobów środowiska naturalnego,

d) zachowania różnorodności genetycznej roślin lub zwierząt,

e) zarządzania projektami z zakresu rozwoju obszarów wiejskich,

f) planowania rozwoju lokalnego z uwzględnieniem potencjału ekonomicznego, społecznego i środowiskowego danego obszaru;

3) wspieranie rozwoju:

a) przedsiębiorczości na obszarach wiejskich przez podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności w obszarze małego przetwórstwa lokalnego lub w obszarze rozwoju zielonej gospodarki, w tym tworzenie nowych miejsc pracy,

b) społeczeństwa cyfrowego na obszarach wiejskich;

4) wspieranie tworzenia sieci współpracy partnerskiej dotyczącej rolnictwa i obszarów wiejskich;

5) promocja jakości życia na wsi lub promocja wsi jako miejsca do życia i rozwoju zawodowego.

Projekty mogą być realizowane m.in. w następujących formach: szkolenia, seminaria, konferencje, warsztaty, targi, wystawy, wyjazdy studyjne, publikacje, audycje w telewizji i radiu, informacje na stronach internetowych.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi zachęca wszystkich partnerów KSOW, którzy chcą działać na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, do składania swoich propozycji operacji w ramach konkursu nr 4/2020. Więcej informacji na temat konkursu oraz dokumentację konkursową znajdą Państwo na stronie internetowej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/konkurs-dla-partnerow-krajowej-sieci-obszarow-wiejskich> oraz stronie internetowej <http://ksow.pl/>. Tych, którzy nie są partnerami KSOW, MRIRW zachęca do zarejestrowania się w bazie partnerów KSOW na portalu <http://ksow.pl/ksow/formularz-zgloszeniowy.html> co umożliwi udział w konkursie.

Dodatkowo będą prowadzone indywidualne konsultacje dla partnerów KSOW, którzy mają pomysł na realizację operacji, ale nurtują ich wątpliwości i mają dodatkowe pytania dotyczące konkursu, dlatego też warto śledzić portal KSOW (<http://ksow.pl/>) na którym zamieszczane są informacje o konsultacjach.

Źródło: MRIRW

REKLAMA

CZĘŚCI DO CIĄGNIKÓW I MASZYN ROLNICZYCH

OLEJE I SMARY
ZOOTECHNIKA
ART. OGRODNICZE
OPONY

“ASPOL”

95-200 Pabianice, Świątniki 61, www.aspol.agro.pl
tel. kom. 600 29 39 62, 600 99 03 89

TU KUPISZ
ORYGINALNE CZĘŚCI **URSUS**

URSUS

Plan nawożenia azotem - kto musi sporządzić i czy dotyczy wszystkich rolników?

Przepisy unijne wskazują na konieczność ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego. W Polsce przyjęto specjalny program działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczeń wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu, wszystkie gospodarstwa muszą przestrzegać nowych wymogów związanych chociażby z terminami stosowania nawozów azotowych czy odpowiedniego przechowywania nawozów naturalnych. Nowe obowiązki dotyczą także dokumentacji - jednym z jej elementów jest sporządzanie przez rolników planów nawożenia azotem.

Obowiązek sporządzenia planu nawożenia azotem wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2019 roku.

Jeśli chodzi o dostosowanie się do nowych wymogów nawożenia azotem oraz sporządzenia odpowiedniej dokumentacji, gospodarstwa można podzielić na 4 kategorie:

1) Małe gospodarstwa do 10 ha UR lub do 10 DJP w gospodarstwie - obowiązuje przestrzeganie standardowych wymogów ujętych w Dyrektywie, stosowanie Programu działań (m.in. w zakresie terminów nawożenia i składowania nawozów naturalnych) - nie muszą posiadać dokumentacji związanej ze stosowaniem nawozów azotowych.

2) Średnie gospodarstwa powyżej 10 ha UR lub powyżej 10 DJP w gospodarstwie oprócz przestrzegania standardowych wymogów mają obowiązek prowadzenia

- ewidencji stosowania nawozów zawierających azot,
- przestrzegania maksymalnych dawek azotu pochodzącego ze wszystkich źródeł (wykazania się stosownymi obliczeniami), można także sporządzić plan nawożenia dla całego gospodarstwa - wtedy wymagane jest przestrzeganie dawek z planu, a nie z dawek maksymalnych.

3) Duże gospodarstwa powyżej 100 ha UR lub powyżej 50 ha upraw intensywnych lub powyżej 60 DJP w gospodarstwie - gospodarstwo ma obowiązek prowadzenia ewidencji stosowania nawozów zawierających azot, - oraz jest zobowiązane do posiadania opracowanego corocznie planu nawożenia azotem (aplikacja dostępna na stronie CDR Brwinów). <https://www.cdr.gov.pl/aktualnosci/57-cdr-informuje/2784-aplikacje-dopsporadzania-planu-nawozenia-azotem-do-wylyczania-maksymalnych-dawek-azotu>

Ewidencja zabiegów agrotechnicznych związanych z nawożeniem azotem:

Data zastosowania nawozu ¹⁾	Uprawa, na której zastosowano nawóz (gatunek)	Powierzchnia uprawy (ha)	Powierzchnia, na której zastosowano nawóz (ha)	Rodzaj nawozu (zawartość N)	Dawka zastosowanego nawozu (kg N/ha)	Dawka zastosowanego nawozu (N/ha zastosowaną powierzchnią uprawy)

1) W przypadku nawożenia na terenie o dużym nachyleniu podaje się również datę przyorania lub wymieszania nawozu naturalnego z glebą.

4) Bardzo duże gospodarstwa prowadzące chów lub hodowlę drobiu powyżej 40 000 stanowisk lub chów lub hodowlę świń powyżej 2 000 stanowisk dla świń o wadze ponad 30 kg lub 750 stanowisk dla macior - obowiązuje przestrzeganie standardowych wymogów ujętych w Dyrektywie,

- ewidencja zabiegów agrotechnicznych związana z nawożeniem azotem,

- plan nawozowy oparty o analizę gleby (zatwierdzony przez stację chemiczno-rolniczą i kopia przesłana do wójty, burmistrza lub prezydenta miasta oraz do wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska właściwego ze względów na położenie gruntów).

Ewidencja zabiegów agrotechnicznych związana z nawożeniem azotem zawiera następujące informacje: -datę zastosowania nawozu, -rodzaj uprawy i powierzchnię uprawy, na której został zastosowany nawóz, -rodzaj zastosowanego nawozu, - zastosowana dawka nawozu, -termin przyorania nawozu naturalnego, w przypadku zastosowania tego nawozu na terenie o dużym nachyleniu. Ewidencję zabiegów agrotechnicznych związanych z nawożeniem azotem prowadzi się w postaci papierowej w formie zapisów własnych, arkuszy, dzienników lub książki nawozowej, bądź w postaci elektronicznej.

Lista upraw intensywnych w uprawie polowej:

- 1) pszenica, powyżej 120 kg N/ha,
- 2) pszenżyto, powyżej 100 kg N/ha,
- 3) żyto mieszańcowe, powyżej 100 kg N/ha,
- 4) kukurydza, powyżej 160 kg N/ha,
- 5) rzepak, powyżej 150 kg N/ha,
- 6) burak cukrowy, powyżej 150 kg N/ha,
- 7) burak pastewny, powyżej 150 kg N/ha,
- 8) ziemniak późny, powyżej 120 kg N/ha,
- 9) kapusta głowiasta biała,
- 10) kalafior,
- 11) brokuł,
- 12) kapusta brukselka,
- 13) marchew,
- 14) seler korzeniowy,
- 15) burak ćwikłowy,
- 16) ogórek,
- 17) cukinia,
- 18) cebula,
- 19) por.

Lista upraw intensywnych w uprawie pod osłonami:

- 1) pomidor,
- 2) ogórek,
- 3) papryka.

Plan nawożenia azotem sporządza się odrębnie dla każdej działki rolnej i przechowuje w gospodarstwie rolnym przez okres 3 lat od dnia zakończenia nawożenia wykonanego na podstawie tego planu. Plan dla upraw w plonie głównym powinien być opracowany od 1 stycznia br. do zbioru danej uprawy (z uwzględnieniem nawożenia uprawy ozimej jesienią roku poprzedniego) oraz opracowany dla uprawy ozimej wysianej jesienią, która będzie plonem głównym w następnym roku. Rolnik, który jest obowiązany do opracowania planu nawożenia azotem, nie może stosować wyższych dawek niż te wynikające z planu.

Roman Wodzyński

Doradca rolny

Działania izby rolniczej - listopad 2019

Posiedzenie Rady Powiatowej IRWŁ Powiatu Łódzkiego-Wschodniego

Część merytoryczna

Zarząd Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego wydaje na wniosek gmin opinie w sprawie przekształcenia gruntów leśnych na cele nieleśne i gruntów rolnych na cele nierolnicze. Również wydaje opinie na wniosek gmin w sprawie stawki ceny żyta do ustalenia podatku rolnego na 2020 rok. Cena skupu żyta do celów wymiaru podatku rolnego na 2020 rok ogłoszona w Komunikacie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 18.10.2019r. wynosi **58,46 zł za 1q.**

W dniu 13 listopada 2019r. w imieniu Zarządu Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego – Prezes IRWŁ Bronisław Węglewski popierając wnioski zgłoszone przez członków Rady Powiatowej IRWŁ w Opocznie zwrócił się do Prezesa KRIR o rozpatrzenie i dalszą realizację.

1. Ponowienie wniosku o przywrócenie wieku emerytalnego dla rolników: 55 lat kobieta, 60 lat mężczyzna w KRUS, po opłaceniu 30 lat składowych. Taka zmiana pozwoliłaby nowym rolnikom pozyskać dofinansowanie na rozwój i modernizację tych gospodarstw. Obecnie dzieci rolników, gdy przejmują gospodarstwo są już po 40 r. z co zniechęca ich do pracy w gospodarstwie, a dodatkowo fakt, iż nie mogą skorzystać z wielu dofinansowań, które zakładają wiek rolnika do 40 r. z. powoduje to, iż dzieci przejmujące gospodarstwa po rodzicach nie są już nimi zainteresowani, przez co wiele gospodarstw zostaje zlikwidowanych.

2. W związku ze zmniejszeniem puli środków ochrony roślin na polskim rynku, rolnicy wnoszą aby wycofanie

procedur szacowania strat w gospodarstwach rolnych spowodowanych wystąpieniem suszy jak również sposobu monitoringu suszy przez Instytut Upraw Nawożenia i Gleboznawstwa PIB w Puławach. Warto zaznaczyć, że Izba Rolnicza Województwa Łódzkiego wielokrotnie wnioskowała, aby raporty IUNG nie były podstawą do uruchomienia procedury związanej z wystąpieniem suszy.

W dniu 18 listopada 2019r. w imieniu Zarządu Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego – Prezes IRWŁ Bronisław Węglewski popierając wniosek zgłoszony przez członków Rady Powiatowej IRWŁ w Sieradzu zwrócił się do Ministra Energii – Krzysztofa Tchórzewskiego o podjęcie działań w sprawie zmiany przepisów tzw. ustawy odległościowej, która rozwiązałaby problem budowy domów jednorodzinnych w miejscowościach powiatu sieradzkiego, ale i całej Polski w obrębie wiatraków.

W dniu 25 listopada 2019r. w imieniu Zarządu Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego – Prezes - Bronisław Węglewski popierając wnioski zgłoszone przez delegatów Rady Powiatowej IRWŁ w Rawie Mazowieckiej zwrócił się do Prezesa KRIR o rozpatrzenie i dalszą realizację.

1. Wniosek o ułatwienie procedur szacowania szkód spowodowanych niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi, **by zarówno wnioski o pomoc na skutek suszy jak i protokoły komisji szacujących straty były uproszczone.** Pozwoliłoby to usprawnić i przyspieszyć prace nad szacowaniem.

Posiedzenie Rady Powiatowej IRWŁ Powiatu Rawskiego

substancji czynnej danego środka było wstrzymane do czasu pojawienia się zamiennika, gdyż brak danego środka ochrony roślin stanowi duży problem dla nich.

3. Wniosek w sprawie pokrycia przez Skarb Państwa kosztów odbioru oraz utylizacji padłych dzików znalezionych i zgłoszonych przez rolników do odpowiednich służb (obawa rolników przed zgłaszaniem o znalezieniu padłego dzika ze względu na obciążenie kosztami).

W dniu 18 listopada 2019r. w imieniu Zarządu Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego – Prezes IRWŁ Bronisław Węglewski popierając wniosek zgłoszony przez członków Rady Powiatowej IRWŁ w Sieradzu zwrócił się do Prezesa KRIR o rozpatrzenie i dalszą realizację. Wniosek dotyczy zmiany

2. Opracowanie odpowiedniego systemu obowiązkowych, dotowanych ubezpieczeń. Obecnie system ten dopuszcza objęcie ochroną tylko części gospodarstwa i rolnicy bardzo często nie ubezpieczają pozostałych upraw z powodu zbyt wysokich cen polis. Należy podjąć działania, aby to zakłady ubezpieczeniowe wypłacały rekompensaty za straty spowodowane niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi.

3. Podjąć działania mające na celu uproszczenie procedur dotyczących uzyskania pozwoleń na budowę studni głębinowych, ułatwienie rolnikom dokonywania odwiertów i poboru wody.

Jak każda inwestycja budowlana, tak i kopana oraz wier-

cona studnia głębinowa podlega określonym przepisom adekwatnych do ustawy Prawo budowlane. Jednak to nie wszystko, ponieważ przepisy budowlane dotyczą aspektów technicznych i minimalnych norm odległościowych dla planowanych studni, a więc zapewnienie odpowiednich warunków higienicznych i zdrowotnych oraz ochrony środowiska, natomiast Prawo wodne oraz Prawo geologiczne i górnicze nakazują inwestorowi w określonych sytuacjach uzyskanie pozwolenia wodnoprawnego:

- gdy pobór wody jest większy niż 5 m³ na dobę,
- głębokość studni głębinowej przekracza 30 m,
- woda pobierana jest na cele gospodarcze,

oraz opracowania projektu robót geologicznych i zatwierdzenia w starostwie w przypadku wykorzystywania wód głębinowych do innych celów niż potrzeby gospodarstwa domowego. Podjąć działania aby te procedury były opisane w jednej ustawie np. w Ustawie o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

4. Podjąć działania, aby rolnicy nie ponosili opłat za pobór wody, która z powrotem trafia do ekosystemu i jest wykorzystywana do celów przeciwdziałania suszy i przymrozkom.

5. Podjąć działania mające na celu sprawdzenie czy nie nastąpiła zmowa cenowa w skupie jabłek przemysłowych przez podmioty skupowe (z 0,62 zł do 0,45 zł/kg). W ubiegłym roku była nadprodukcja jabłek i ceny były niskie. Tegoroczne zbiory są znacznie mniejsze i nie ma uzasadnienia do obniżania cen. Ceny spadają z dnia na dzień o co najmniej 5 groszy za 1kg. Ceny jabłek przemysłowych mają wpływ na ceny jabłek konsumpcyjnych.

6. Wnosimy o podjęcie działań mających na celu stworzenie systemu informacyjnego – aplikacji lub rozbudowanego systemu SMSowego, którym mogłyby posługiwać się Izby w kontakcie z rolnikami. System taki pozwoliłby na bezpośredni kontakt i zacieśnianie się więzi środowiska rolniczego. Przede wszystkim jednak dawałby możliwość szybkiego zapoznawania się z najnowszymi informacjami dotyczącymi rolnictwa oraz poszerzenia wiedzy dotyczącej problematyki rolniczej wybranych działów.

W dniu 26 listopada 2019r. w imieniu Zarządu Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego – Prezes - Bronisław Węglewski popierając wnioski zgłoszone przez delegatów Rady Powiatowej IRWŁ w Powiecie Łódzkim-Wschodnim zwrócił się do Prezesa KRIR o rozpatrzenie i dalszą realizację.

1. Rada Powiatowa Izby Rolniczej w Powiecie Łódzkim-Wschodnim, uwzględniając postulaty składane w latach ubiegłych przez Izby Rolnicze z innych rejonów kraju, po raz kolejny zwraca uwagę na konieczności rozszerzenia listy gatunków roślin uprawnych, do których materiału siewnego przysługuje dopłata z tytułu zużytego do siewu lub sadzenia materiału siewnego. Niezbędne jest poszerzenie wskazanej listy o nasiona kukurydzy i rzepaku. Uprawy kukurydzy i rzepaku zajmują istotną pozycję w strukturze zasiewów w woj. łódzkim. W dodatku można zauważyć, że kukurydza staje się alternatywą dla siewu zbóż jarych, bowiem roślina ta lepiej znosi przejściowe niedobory wody oraz w zależności od odmiany – może być również wysiewana na glebach lżejszych. W dodatku, w przypadku obydwu upraw – rolnicy w 100% stosują kwalifikowany materiał siewny, co tym bardziej rodzi konieczność objęcia wsparciem w postaci dopłat do materiału siewnego.

2. Drugi wniosek dotyczy podjęcia działań mających na celu uproszczenie zasad naboru wniosków i procedur szacowania szkód w gospodarstwach rolnych spowodowanych działaniem niekorzystnych warunków atmosferycznych. Członkowie Rady Powiatowej IRWŁ wnoszą, aby podstawą do szacowania szkód nie był tylko raport IUNG,

ale decyzje o ogłoszeniu suszy opierały się na przede wszystkim na informacjach samych zainteresowanych tj. rolników, które byłyby przekazywane do wójtów Gmin, którzy ogłaszaliby stan suszy w danej Gminie. Wnosimy także o uproszczenie procedury szacowania szkód poprzez zaangażowanie mniejszej liczby instytucji oraz ludzi często nie mających kompetencji ale przede wszystkim wiedzy na temat danej plantacji, nakładów poniesionych przez rolnika a przede wszystkim zakładanych plonów. Obecnie skomplikowana procedura angażująca dużą liczbę ludzi różnych instytucji a także absorbująca mnóstwo czasu w najbardziej newralgicznym momencie jakim są żniwa i tak prowadzi do wypłaty ewentualnej pomocy w postaci zryczałtowanej bez zależności od poziomu szkód.

3. Trzeci wniosek dotyczy podjęcia działań mających na celu zmianę przepisów wynikających z dyrektywy azotanowej. Wnosimy, aby w wyniku niekorzystnych warunków pogodowych takich jak susza termin stosowania azotu był wydłużony do końca listopada. Wnosimy także, aby wzorem zachodnich sąsiadów – Niemców umożliwić wcześniejsze stosowanie nawozów azotowych oraz obornika wiosną o ile pozwalają na to warunki pogodowe (wczesne ruszenie wegetacji). W związku ze zmianami klimatu, jakie obserwujemy w ostatnich latach (łagodniejsze zimy lub ich brak) oraz wcześniejszy niż zwykle czas ruszania wiosennej wegetacji, ale przede wszystkim na brak wody, który doskwiera już wczesną wiosną czyli w okresie kiedy rośliny potrzebują jej najbardziej stosownie wydaje się umożliwienie stosowania nawozów azotowych już w lutym tak, aby najefektywniej wykorzystać zasoby wody po zimie, które i tak są dużo mniejsze niż w latach ubiegłych.

W dniu 29 listopada 2019r. Zarząd IRWŁ zwrócił się do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi o podjęcie działań mających na celu przeciwdziałanie blokowaniu polowań zbiorowych przez osoby z tzw. „łódzkiego ruchu antyłowieckiego”.

W omawianym okresie Zarząd IRWŁ wydał opinie do projektów:

- rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie zwrotu podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej;
- rozporządzenia MRiRW w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Rolnictwo ekologiczne objętego PROW na lata 2014 - 2020; - Planu Strategicznego WPR na lata 2021-2027;

Komisje IRWŁ

Posiedzenie Komisji Rewizyjnej Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego

W dniu 29 listopada 2019r. w siedzibie Izby w Łodzi odbyło się drugie posiedzenie Komisji Rewizyjnej Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego. Członkowie komisji zapoznali się ze Sprawozdaniem z dochodów i wydatków IRWŁ – stan na 15 listopada 2019 r. oraz proponowanymi przeniesieniami między grupami wydatków i planowanymi zmianami w budżecie i planie finansowym na rok 2019.

Posiedzenie Komisji ds. Statutu, Budżetu i Regulaminów Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego.

W dniu 29 listopada 2019r. w siedzibie Izby w Łodzi odbyło się drugie posiedzenie Komisji ds. Statutu, Budżetu i Regulaminów Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego. Członkowie komisji zapoznali się ze Sprawozdaniem z dochodów i wydatków - stan na 15.11.2019r. oraz zaproponowanymi przeniesieniami w grupach wydatków w planie finansowym na rok 2019. Również wydali opinię w sprawie: przeniesień między grupami wydatków w planie finansowym na rok 2019.

Posiedzenia Rad Powiatowych IRWŁ

W listopadzie 2019r. odbyło się **6 posiedzeń Rad**

Bronisław Węglewski Prezes IRWŁ na posiedzeniu Copa-Cogeca w Brukseli

Powiatowych IRWŁ (w dniu 5.11.2019r. w Pajęcznie, w dniu 8.11.2019r. w Łowiczu oraz Rzgowie, w dniu 14.11.2019r. w Rawie Mazowieckiej, w dniu 15.11.2019r. w Tomaszowie Mazowieckim oraz w dniu 22.11.2019r. w Zduńskiej Woli). Członkowie podczas posiedzeń rozmawiali na temat: bieżącej sytuacji w rolnictwie, programu bioasekuracji w gospodarstwach rolnych, ubezpieczeń w rolnictwie oraz opiniowania planów łowieckich. W posiedzeniach uczestniczyli również przedstawiciele instytucji pracujących na rzecz rolnictwa.

Konferencje, Targi

W dniu 5 listopada 2019 r. w Sekretariacie Copa-Cogeca w Brukseli odbyło się posiedzenie grupy roboczej „owce”. Z ramienia Krajowej Rady Izby Rolniczych w zebraniu wzięły udział Prezes Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego - Bronisław Węglewski. Po przyjęciu porządku obrad i sprawozdania z ostatniego posiedzenia odbyła się debata na temat wkładu sektora baraniego w walkę ze zmianami klimatu. W sprawie bieżącej sytuacji dotyczącej orzeczenia Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie dyrektywy siedliskowej Sekretariat potwierdził, że niektóre kraje członkowskie apelują o większą elastyczność szczególnie jeśli chodzi o rozprzestrzenianie się wilków w środowisku naturalnym w Unii Europejskiej. Francja apeluje o szeroko rozumianą współpracę trans graniczną w tym zakresie. Potwierdzono również, że pomimo faktu iż Parlament Europejski jest coraz bardziej proekologiczny to niektórzy z euro parlamentarzystów mają bardziej pragmatyczne spojrzenie na funkcjonowanie gospodarstw i obszarów wiejskich. Ekspert potwierdził, że dzięki decyzji TSUE utworzyła się luka, która pozwoliła hodowcom działać i bronić zwierząt hodowlanych wobec drapieżników, które powodują ogromne straty w dla hodowców.

W dniu 5 listopada 2019 r. odbyło się posiedzenie sprawozdawczo-wyborcze Rady ds. Kobiet i Rodzin z Obszarów Wiejskich przy Krajowej Radzie Izby Rolniczych. W trakcie obrad przyjęto także nowy regulamin prac. W wyniku wyborów Przewodniczącą Rady została po raz kolejny Danuta Lebioda z Zachodniopomorskiej Izby Rolniczej a Ewa Bednarek – Członek Zarządu IRWŁ została jedną z Członkiń Prezydium Rady.

W dniu 8 listopada 2019r. we Włodzimierzowie odbyła się konferencja pn. „Inicjatywa białkowa COBORU”. Uczestnikami spotkania byli członkowie Łódzkiego Zespołu PDO, przedstawiciele samorządu województwa łódzkiego oraz powiatu i gminy, członkowie Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego, ARIMR, ŁODR, WIORIN, SCHR, KOWR, Powiatowy Lekarz Weterynarii, zainteresowani rolnicy i hodowcy zwierząt z terenu województwa łódzkiego.

W dniu 15 listopada 2019r. w siedzibie Okręgowego Inspektoratu Pracy w Łodzi odbyło się kolejne posiedzenie Komisji ds. bezpieczeństwa i higieny pracy w rolnictwie przy Okręgowym Inspektorze Pracy w Łodzi.

Podczas spotkania została przedstawiona analiza wypadków przy pracy i chorób zawodowych rolników na terenie województwa łódzkiego za III kwartały 2019r. oraz przyjęto ustalenia w sprawie organizacji finału Konkursu Wiedzy o Bezpieczeństwie Pracy w Rolnictwie dla uczniów kształcących się w zawodach rolniczych w szkołach województwa łódzkiego.

W dniu 20 listopada 2019r. w Jachrance k. Warszawy członkowie Zarządu IRWŁ oraz Delegat do KRIR uczestniczyli w spotkaniu Zarządów Wojewódzkich Izby Rolniczych, Delegatów do KRIR i Dyrektorów Biur. Podczas spotkania zostały omówione m.in. zasady współpracy Zarządu KRIR z Zarządami Wojewódzkich Izby Rolniczych a głównym tematem dyskusji były propozycje zwiększenia kompetencji izb rolniczych. Gośćmi spotkania byli: Krzysztof Jurgiel – Poseł do Parlamentu Europejskiego, Jan Krzysztof Ardanowski – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Poseł Robert Telus – Przewodniczący Sejmowej Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

W dniach 26-27 listopada 2019r. w Łodzi (Hotel Ambasador) przedstawiciele IRWŁ uczestniczyli w konferencji pn.: II Forum „Sieciowanie Partnerów SIR”, organizowanej przez Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Warszawie. W konferencji uczestniczyli również przedstawiciele świata nauki i Grup Operacyjnych EPI, przedsiębiorcy, rolnicy, doradcy rolni, pracownicy CDR i WODR. Celem konferencji było m.in. wspieranie aktywnego tworzenia sieci kontaktów pomiędzy podmiotami zainteresowanymi oraz wspierającymi wdrażanie innowacyjnych rozwiązań w rolnictwie, produkcji żywności, leśnictwie i na obszarach wiejskich.

W dniu 28 listopada 2019r. w siedzibie Łódzkiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Bratoszowicach odbył się finał Konkursu Wiedzy o Bezpieczeństwie Pracy w Rolnictwie dla uczniów kształcących się w zawodach rolniczych w szkołach województwa łódzkiego. W imieniu Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego – Dyrektor Biura Jerzy Kuzański wręczył nagrodę dla Mateusza Skowrona z ZSMR w Piątku za zajęcie 4 miejsca. Więcej informacji o konkursie na str. 14.

Inna działalność IRWŁ

- Bezpłatna publikacja Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego miesięcznik „W NOWEJ ROLI” trafia do rolników, mieszkańców wsi województwa łódzkiego.

- Prawnik Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego **udziela bezpłatnie** porad prawnych dla rolników. W omawianym okresie zostało udzielonych 20 porad.

Wszystkie działania, interwencje podejmowane przez Zarząd Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego oraz informacje na temat sytuacji w rolnictwie są dostępne na stronie internetowej IRWŁ www.izbarolnica.lodz.pl

Beata Rzewuska

Specjalista ds. organizacji rynków rolnych i szkoleń

Doradca rolno-środowiskowy

ASF - zasady bioasekuracji gospodarstw w których są utrzymywane świnie

Od stwierdzenia w lutym 2014 r. pierwszego przypadku afrykańskiego pomoru świń (ASF) Polsce u dzika, którego zwłoki zostały znalezione na obszarze województwa podlaskiego w powiecie sokólskim, do dnia dzisiejszego minęło niemal 6 lat. W 2019 r. dziki zakażone wirusem ASF zostały stwierdzone na terenie ośmiu województw (dolnośląskiego, lubelskiego, lubuskiego, mazowieckiego, podkarpackiego, podlaskiego, warmińsko-mazowieckiego i wielkopolskiego).

W tym czasie dwukrotnie miały miejsce sytuacje wskazujące na to, że do rozprzestrzenienia się wirusa ASF mogła przyczynić się działalność ludzi. Pierwsza taka sytuacja miała miejsce w 2017r., kiedy stwierdzone zostały pierwsze przypadki zakażeń u padłych dzików, których zwłoki odnajdywane były na terenie Warszawy i sąsiednich powiatów. Dzisiaj wszyscy obserwujemy sytuację w województwach dolnośląskim, lubuskim i wielkopolskim wynikającą ze stwierdzenia w listopadzie 2019 r. pierwszego przypadku zakażenia wirusem ASF u padłego dzika w powiecie wschowskim. Te doświadczenia uczą nas, że mimo działań podejmowanych w celu ograniczenia rozprzestrzeniania się zakażeń wirusem ASF wśród dzików, nie jesteśmy w stanie przewidzieć, kiedy i w jakim miejscu Polski - na obszarze dotychczas wolnym od wirusa afrykańskiego pomoru świń, wystąpi bezpośrednie zagrożenie dla produkcji trzody chlewnej wynikające z możliwości przeniesienia wirusa ASF do stad świń z zanieczyszczonego nim środowiska.

Sytuacja w Łódzkiem

Województwo łódzkie nadal jest wolne od wirusa ASF w populacji dzików i u świń. Ocenę sytuacji w zakresie zdrowia dzików bytujących w województwie łódzkim, opieramy na wynikach badań, w kierunku wykrywania wirusa ASF, próbek pobieranych przez pracowników Inspekcji Weterynaryjnej na terenie całego województwa ze zwłok dzików padłych i zabitych w wypadkach komunikacyjnych. Na obszarze objętym ograniczeniami (tzw. strefa żółta) wyznaczonym w powiatach łowickim, rawskim i skierniewickim, w gminach sąsiadujących bezpośrednio z województwem mazowieckim, badaniu podlegają również próbki pobrane z tusz wszystkich dzików odstrzelonych na tym terenie. Obowiązek zgłaszania powiatowym lekarzom weterynarii każdego przypadku odnalezienia zwłok dzika, ma kluczowe znaczenie dla ochrony produkcji świń na terenie województwa przed ewentualnym wystąpieniem ognisk afrykańskiego pomoru świń u trzody chlewnej. **Jak najwcześniejsze uzyskanie informacji o zakażeniu populacji dzików na danym terenie wirusem ASF umożliwi właściwym organom szybkie podjęcie działań w celu możliwie najskuteczniejszego ograniczenia rozprzestrzenienia się tej choroby.**

Ograniczenie możliwości rozprzestrzeniania się zakażeń wirusem ASF oparte jest na dwóch filarach: działaniach prowadzących do radykalnego zmniejszenia populacji dzików (w tym m.in. zakazie dokarmiania tych zwierząt oraz prowadzeniu intensywnego odstrzału, również tzw. odstrzału sanitarnego) oraz przestrzeganiu zasad bioasekuracji w gospodarstwach w których są utrzymywane świnie. Od ponad dwóch lat w województwie łódzkim prowadzony jest odstrzał sanitarny dzików. Początkowo dotyczył on tylko obwodów łowieckich leżących wzdłuż głównych szlaków komunikacji samochodowej w województwie (autostrad i dróg ekspresowych). Jednak analiza zagrożenia wystąpienia i rozprzestrzenienia się zaka-

żeń wirusem ASF u dzików oraz wynikające z tego konsekwencje dla rolników utrzymujących trzodę chlewną oraz zakładów prowadzących ubój świń i przetwórstwo mięsa wieprzowego, zostały ocenione na tyle wysoko, że z nakazu organów Inspekcji Weterynaryjnej intensywny odstrzał sanitarny dzików jest prowadzony nieprzerwanie od 2018 r. na terenie całego województwa łódzkiego. **Tylko w 2019 r. w ramach odstrzału sanitarnego zostało pozyskanych dotychczas ponad 4000 dzików a odstrzał sanitarny kolejnych co najmniej 1500 sztuk planowany jest w terminie do końca marca 2020 r.. W Polsce w żadnym innym województwie, wolnym od wirusa ASF, nie był prowadzony do tej pory tak intensywny odstrzał sanitarny dzików jak w województwie łódzkim.**

Bioasekuracja – nakazy i zakazy

Wymagania w zakresie ochrony biologicznej przed wirusem ASF (bioasekuracji) dla gospodarstw w których utrzymywana jest trzoda chlewna opracowane zostały na podstawie wiedzy o właściwościach wirusa i drogach jego rozprzestrzeniania się oraz na podstawie doświadczeń zebranych w ciągu pięciu lat występowania afrykańskiego pomoru świń w naszym kraju. Wymagania zostały określone, w formie nakazów i zakazów, w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 maja 2015 r. w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń (**tekst jednolity Dz.U. z 2018 r. poz. 290 z późniejszymi zmianami**). **Każdy, kto w swoim gospodarstwie, zarówno komercyjnym jak i niekomercyjnym, utrzymuje trzodę chlewną zobowiązany jest do przestrzegania zasad bioasekuracji, niezależnie od ilości świń w gospodarstwie czy też profilu produkcji (np. stado o pełnym cyklu, tuczarnia). Za rzetelne wdrożenie i konsekwentne przestrzeganie zasad bioasekuracji odpowiedzialny jest właściciel gospodarstwa. Pierwszym krokiem, jaki należy podjąć jest przeprowadzenie analizy prowadzonej działalności i ocena stwierdzonych zagrożeń. Następnie można określić sposób realizacji wymagań w danym gospodarstwie. Należy podkreślić, że skuteczność działań wynikających z obowiązku wdrożenia zasad bioasekuracji uzależniona jest od świadomości zagrożeń i podejścia właściciela gospodarstwa do ich bezkompromisowego przestrzegania.**

Zabezpieczenie budynków

Budynki w których utrzymywane są świnie, należy zabezpieczyć przed dostępem zwierząt wolnożyjących i domowych, co w praktyce oznacza dbałość o właściwe zabezpieczenie pomieszczeń w których utrzymywane są zwierzęta. Drzwi do pomieszczeń dla świń nie mogą być uszkodzone, muszą zabezpieczać całe wejście. Drzwi powinny być pełne i muszą szczelnie przylegać do otworu wejściowego. Nie należy pozostawiać ich otwartych. W przypadkach kiedy, np. z uwagi na konieczność zapewnienia odpowiedniej wentylacji, stałe zamknięcie drzwi wejściowych nie jest możliwe, otwór wej-

ściowy należy zabezpieczyć dobrze przylegającą ramą z rozpiętą na niej siatką o wystarczająco małych oczkach. Nie jest przy tym wymagane stosowanie moskitier. Stosowanie siatki o oczkach około 5mm x 5mm jest wystarczającym zabezpieczeniem a przy tym, bez względu na warunki atmosferyczne, nie ogranicza możliwości przepływu powietrza przez otwór który został nią zabezpieczony. Tak samo należy zabezpieczyć inne otwory w bryle budynku w którym są utrzymywane świnie, w tym również okna w które muszą być wprawione szyby, a w przypadku kiedy okna są otwierane również należy dodatkowo zabezpieczyć siatką otwory okienne. Takie same wymagania dotyczą pomieszczeń w których przechowywana i przygotowywana jest pasza dla świń. Równie ważne jest zabezpieczenie ściółki dla świń przed zwierzętami dzikimi i domowymi tak, żeby ochronić ją przed możliwością zanieczyszczenia wirusem ASF i przeniesienia wirusów za jej pośrednictwem do pomieszczeń dla zwierząt.

Ochrona świń

Świnie nie mogą być utrzymywane w pomieszczeniach z innymi kopytnymi zwierzętami gospodarskimi. W praktyce problem ten dotyczy głównie małych gospodarstw, w których dotychczas świnie i bydło utrzymywane były w jednym pomieszczeniu inwentarskim. W takich przypadkach należy zapewnić dla świń osobne pomieszczenie, mające oddzielne wejście, oraz bez możliwości bezpośredniego przejścia do pomieszczeń dla pozostałych zwierząt kopytnych. Jeśli zachodzi konieczność rozdzielania pomieszczenia konieczne jest dobudowanie stałej, szczelnej ściany, wykonanej z solidnych materiałów budowlanych. Rozdzielanie pomieszczeń tymczasowymi przegrodami, wykonanymi np. z folii lub np. odpadów desek czy płyt drewnianych itp. nie jest wystarczające do rzetelnego spełnienia tego wymagania. Zapewnić należy całoroczne utrzymywanie świń w osobnych pomieszczeniach a nie np. tylko w okresie pastwiskowym.

Rola człowieka

Czynności związane z obsługą świń mogą wykonywać osoby, które robią to tylko w danym gospodarstwie. Oczywiście jest, że w przypadku pracowników należy mieć na uwadze, żeby nie były nimi osoby mające w gospodarstwie własne świnie lub pracujące w innych gospodarstwach. Mniej oczywiste dla właścicieli świń wydają się być sytuacje, kiedy zachodzi potrzeba udzielenia sobie „pomocy sąsiedzkiej” np. przy kolczykowaniu zwierząt. Również dość powszechne nadal w przypadku małych gospodarstw jest pożyczanie sobie nawzajem sprzętu np. kolczykownic. Właściciele świń muszą mieć świadomość zagrożenia rozprzestrzeniania się chorób zakaźnych świń, w tym ASF, które takie sytuacje za sobą pociągają. Mając to na uwadze należy do takich sytuacji nie dopuszczać.

Dezynfekcja

Narzędzia i sprzęt wykorzystywane do obsługi świń muszą być na bieżąco oczyszczane i odkażane. W celu zagwa-

rantowania skuteczności odkażania, przedmioty po dokładnym oczyszczeniu należy wysuszyć, a dopiero następnie pokryć całą ich powierzchnię roztworem środka dezynfekcyjnego lub zanurzyć je w tym roztworze na czas określony przez producenta użytego środka. Przed zakupem należy sprawdzić czy środek dezynfekcyjny wykazuje właściwości wirusobójcze i czy jest aktywny wobec wirusa ASF. Roztwór środka dezynfekcyjnego powinien mieć właściwe stężenie gwarantujące skuteczność odkażania a także być przygotowany możliwie bezpośrednio przed jego użyciem. Wiele środków dezynfekcyjnych po przygotowaniu tzw. roztworu roboczego traci z upływem czasu swoją aktywność względem drobnoustrojów. Stężenie roztworu oraz czas w którym producent gwarantuje skuteczność środka dezynfekcyjnego w postaci przygotowanej do użycia zazwyczaj podane są na opakowaniu i należy bezwzględnie ich przestrzegać. Współczesne środki dezynfekcyjne często mają w swoim składzie barwne wskaźniki, które informują o przydatności sporządzonego wcześniej roztworu do dezynfekcji. Utrata barwy takiego roztworu (zwykle różowej lub żółtej) świadczy o tym, że rozpuszczony w nim środek dezynfekcyjny utracił swoje właściwości a użycie tego środka nie gwarantuje oczekiwanej skuteczności. Dlatego jednorazowo należy przygotowywać takie ilości środków dezynfekcyjnych, które będą niezwłocznie wykorzystane.

W każdym gospodarstwie powinien również znajdować się i być używany każdorazowo przed wejściem do pomieszczeń dla świń środek do dezynfekcji rąk. Nie należy uważać za wystarczające używanie np. „mydła antybakteryjnego”. Środek do dezynfekcji rąk powinien wykazywać potwierdzone przez producenta działanie wirusobójcze. Najlepiej gdyby pojemnik z płynem do dezynfekcji rąk był umieszczony bezpośrednio przed wejściem do pomieszczenia dla świń.

Przed wszystkimi wejściami do i wyjściami z pomieszczeń dla świń należy wyłożyć maty dezynfekcyjne. Szerokość i długość maty określone zostały w rozporządzeniu. Szerokość maty nie może być mniejsza niż szerokość wejścia do pomieszczenia, a jej długość nie może być mniejsza niż 1 metr. Konstrukcja maty dezynfekcyjnej musi gwarantować możliwość utrzymania w zastosowanym w niej materiale odpowiedniej ilości roztworu środka dezynfekcyjnego oraz uwalnianie tego roztworu po naciśnięciu maty. Z uwagi na stosunkowo wysokie koszty zakupu odpowiednich mat dezynfekcyjnych w gospodarstwach stosowane są różne materiały zastępcze. Wyłożenie przed wejściem do pomieszczenia dla świń kawałka wykładzin, dywanów lub innego materiału o małej zdolności wchłaniania płynów czy też wyłożenie gąbki bezpośrednio na ziemi nie może być uznane za wystarczające spełnienie wymagań dotyczącego stosowania mat dezynfekcyjnych. Wyszczególnione tu materiały nie pozwalają na utrzymanie i oddawanie po naciśnięciu odpowiedniej ilości środka dezynfekcyjnego. Jeśli mata wykonana z gąbki nie jest zabezpieczona od spodu materiałem nieprzepuszczalnym dla płynów, roztwór którym została nasączona po krótkim czasie przesiąknie do gruntu. Maty dezynfekcyjne muszą być regularnie nasączone aktywnym roztworem środka dezynfekcyjnego oraz czyszczone. Zanieczyszczenia, np. błoto, mogą zmniejszać skuteczność dezynfekcji podeszw butów. Aby ograniczyć zabrudzenia maty można przed nią położyć kratkę do oczyszczania obuwia z błota czy śniegu. W czasie deszczowej pogody, opadów śniegu lub mrozu matę leżącą przed wejściem na podwórku można przenieść do środka pomieszczenia dla świń. Położenie maty w wejściu od strony pomieszczenia dla zwierząt zwiększa co prawda ryzyko wniesienia wirusa ASF do środka, ale umożliwia w trakcie niekorzystnych warunków atmosferycznych utrzymanie maty w stanie zapewniającym skutecz-

ność działania środka dezynfekcyjnego. Używanie maty w której środek dezynfekcyjny zamarł albo uległ dużej rozcieńczeniu nie jest skuteczne. Przez matę bezwzględnie trzeba przechodzić za każdym razem wchodząc i wychodząc z pomieszczenia dla świń, stawiając na niej na chwilę obie podeszwy butów.

Odzież ochronna a drogi przemieszczania

Osoby wykonujące czynności związane z obsługą świń muszą używać odzieży ochronnej i obuwia ochronnego przeznaczonego wyłącznie do wykonywania tych czynności. Najlepiej jeśli odzież i obuwie zakładane będą bezpośrednio przed wejściem do pomieszczenia dla zwierząt. Wymaga to wydzielenia w budynku, w którym utrzymywane są świnię, dodatkowego pomieszczenia, stanowiącego tzw. „śluzę”, w którym możliwe jest przebranie się i zmiana obuwia, umycie i dezynfekcja rąk oraz oczyszczenie i dezynfekcja obuwia. W większości gospodarstw, szczególnie małych, takich pomieszczeń nie ma a odzież i obuwie zmieniane są w budynkach mieszkalnych (zwykle w garażach, kotłowniach itp.) z których osoba obsługująca zwierzęta po przebraniu się przechodzi do budynku z pomieszczeniem dla świń. Takie postępowanie stwarza możliwość mechanicznego przeniesienia wirusa ASF na obuwiu lub odzieży do pomieszczeń dla świń w przypadku, gdyby doszło do zanieczyszczenia nawierzchni podwórka wirusem. Wirus ASF może zostać przypadkowo przeniesiony na teren gospodarstwa np. na kołach samochodów lub maszyn rolniczych, skąd na butach można przenieść go do pomieszczeń w których utrzymywane są świnię. Zagrożenie jest tym większe, że w większości gospodarstw samochody i maszyny rolnicze parkowane są w bezpośrednim sąsiedztwie budynków w których przebywają świnię, a drogi przejazdu samochodów i maszyn krzyżują się z drogami umożliwiającymi dojście do budynków dla zwierząt. Nieutwardzona powierzchnia podwojek sprzyjająca powstawanie błota umożliwia dłuższe przeżywanie wirusów ASF w środowisku natomiast błoto oblepiające buty ułatwia mechaniczne przeniesienie wirusów i wpływa na obniżenie skuteczności stosowania mat dezynfekcyjnych.

Rejestry i spisy

Kolejnym wymaganiem w zakresie bioasekuracji jest obowiązek prowadzenia w każdym gospodarstwie dodatkowych rejestrów i spisów. Na bieżąco musi być aktualizowany spis posiadanych świń z podziałem na grupy technologiczne (prosięta, warchlaki, tuczniaki, lochy i knury). Informacje zawarte w tym spisie umożliwiają pracownikom Inspekcji Weterynaryjnej ocenę stada w przypadku podejrzenia lub wystąpienia ogniska ASF. Natomiast rejestr wejść osób spoza gospodarstwa do pomieszczeń dla świń oraz rejestr środków transportu zwierząt, pasz lub padłych zwierząt pozwala pracownikom Inspekcji Weterynaryjnej na szybkie wytypowanie miejsc i gospodarstw powiązanych z ogniskiem ASF i natychmiastowe objęcie ich nadzorem w związku z możliwością wystąpienia również w nich zakażenia wirusem ASF u świń.

Strefa żółta, strefa czerwona, strefa niebieska

W gospodarstwach położonych na terenach objętych obszarami wyznaczonymi w związku z występowaniem wirusa ASF, czyli na obszarze ochronnym (strefa żółta), obszarze objętym ograniczeniami (strefa czerwona) oraz obszarze zagrożenia (strefa niebieska), ustanowione są dodatkowe wymagania. W gospodarstwach położonych w granicach tych obszarów należy dodatkowo wyłożyć maty dezynfekcyjne przed wejściami i wyjściami z gospodarstwa oraz przed wjazdami i wyjazdami z gospodarstwa, z tym że szerokość takich mat powinna być nie mniejsza niż szerokość wjazdu a długość nie mniejsza niż obwód największego koła środków transportu czy maszyn rolniczych przejeżdżających tym wjazdem. Maty mogą być w tym przypadku za-

stąpione nieckami dezynfekcyjnymi lub innymi urządzeniami zapewniającymi skuteczną dezynfekcję. Ponadto należy wdrożyć w gospodarstwie program monitorowania i zwalczania gryzoni, co pociąga za sobą na przykład konieczność instalacji w gospodarstwie tzw. stacji bajtowych, które umożliwiają ocenę występowania gryzoni poprzez okresową ocenę naruszenia zainstalowanych w nich opakowań z preparatem deratyzacyjnym. Należy również uniemożliwić osobom postronnym wchodzenia do budynków, w których są utrzymywane świnię, co praktycznie może być zrealizowane przez ogrodzenie gospodarstwa i dodatkowe zamykanie drzwi do pomieszczeń dla świń np. na klucz czy z użyciem kłódki.

W rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie środków podejmowanych w związku z wystąpieniem afrykańskiego pomoru świń, określone zostały również 4 zakazy obowiązujące na terenie całego kraju. Zakazane jest wnoszenie na teren gospodarstwa, w którym są utrzymywane świnię, zwłok dzików, tusz dzików, części tusz dzików i pochodzących z dzików materiałów ubocznych pochodzenia zwierzęcego (czyli np. niewygarbowanych skór z dzików) oraz materiałów i przedmiotów, które mogły zostać skażone wirusem ASF (w praktyce to mogą grzyby i inne owoce runa leśnego). Należy również w tym miejscu mieć na uwadze zagrożenie związane z płodami rolnymi zebranymi na obszarze, na którym występuje populacja dzików zakażona wirusem ASF. Kolejny zakaz dotyczy wykonywania czynności związanych z obsługą świń przez osoby, które w ciągu ostatnich 72 godzin uczestniczyły w polowaniu lub odłowieniu zwierząt łownych (również dotyczy to osób, które brały udział w poszukiwaniach zwłok padłych dzików na obszarach występowania wirusa ASF). Świń nie wolno karmić zielonką lub ziarnem pochodzącymi z obszaru objętego ograniczeniami (strefa czerwona) lub obszaru zagrożenia (strefa niebieska) oraz nie można wykorzystywać na ściółkę dla świń słomy pochodzącej z tych obszarów, jeśli te materiały nie zostały poddane obróbce w celu unieszkodliwienia wirusa ASF lub nie były przetrzymywane w miejscu niedostępnym dla dzików, przez co najmniej 30 dni w przypadku zielonki i ziarna i 90 dni w przypadku słomy.

Przestrzeganie nałożonych na producentów świń dodatkowych wymagań, mających zagwarantować w każdym gospodarstwie wdrożenie najważniejszych zasad bioasekuracji w celu ochrony świń przed zakażeniem wirusem ASF, wymaga od rolników ponoszenia dodatkowych obciążeń. Są to obciążenia finansowe, związane z zakupem niezbędnego sprzętu i środków dezynfekcyjnych lub koniecznością wprowadzenia zmian w infrastrukturze budynków w których są utrzymywane świnię i w otoczeniu tych budynków. Obciążające są też dodatkowe czynności, które należy wykonywać w gospodarstwie, związane np. ze stałym utrzymywaniem mat dezynfekcyjnych w stanie zapewniającym utrzymanie skuteczności działania środka dezynfekcyjnego. Podejmowanie działań związanych z zapewnieniem właściwej ochrony biologicznej gospodarstw przed wniknięciem wirusa ASF do stad świń, jest w obecnej sytuacji konieczne. **Nie bez znaczenia jest również fakt, że w przypadku wystąpienia w gospodarstwie ogniska ASF (potwierdzenia zakażenia świń wirusem ASF) wypłata odszkodowania za padłe i uśmiercone z nakazu Inspekcji Weterynaryjnej zwierzęta, zniszczone pasze i nienadające się do dezynfekcji sprzęt, uzależniona jest m.in. od przestrzegania w gospodarstwie przed wystąpieniem choroby wymagań bioasekuracji.**

lek. wet. Katarzyna Leszczyńska

Wojewódzki Inspektor Weterynaryjny
w zespole ds. zdrowia i ochrony zwierząt

Plonowanie roślin bobowatych grubonasiennych i soi w latach 2017-19 w doświadczeniach PDO COBORU

W ostatnich latach obserwuje się powolną odbudowę arealu uprawy rodzimych roślin bobowatych i niemodyfikowanej genetycznie soi. Niestabilne i zmienne plonowanie jest jedną z przyczyn ograniczających udział tych gatunków w strukturze zasiewów. Fluktuacje plonowania w latach wynikają z dużej wrażliwości roślin bobowatych na niekorzystne warunki agrometeorologiczne. Susza i wysokie temperatury powietrza w fazie kwitnienia skutkują redukcją zawiązanych strąków, zmniejszają dorodność nasion i obniżają plonowanie.

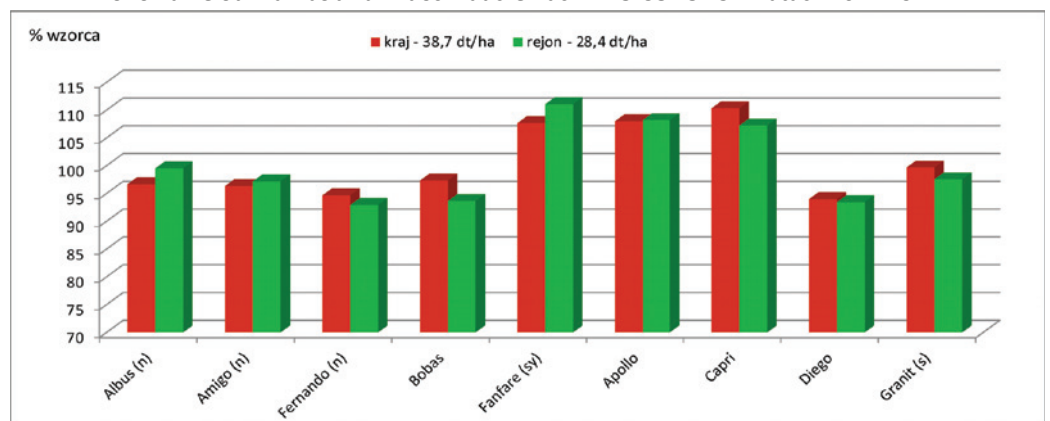
Analizy plonowania roślin bobowatych grubonasiennych w latach 2017-19 w doświadczeniach PDO dokonano w skali kraju i rejonu. Synteza krajowa obejmuje kilkanaście doświadczeń w Polsce, rejonowa zaś pochodzi z trzech punktów doświadczalnych głównie z terenu województwa łódzkiego, ale również z miejscowości ościennych o podobnych warunkach glebowych. Warunki meteorologiczne, szczególnie w dwóch ostatnich latach, nie sprzyjały uprawie roślin rolniczych w tym bobowatych. Susza i wysokie temperatury powietrza powodowały skracanie poszczególnych faz rozwojowych, co skutkowało obniżeniem plonowania.

W skali kraju najlepiej plonował groch siewny i bobik, w rejonie natomiast groch siewny i soja. Plonowanie łubinów dorównuje plonowaniu krajowemu, a niekiedy

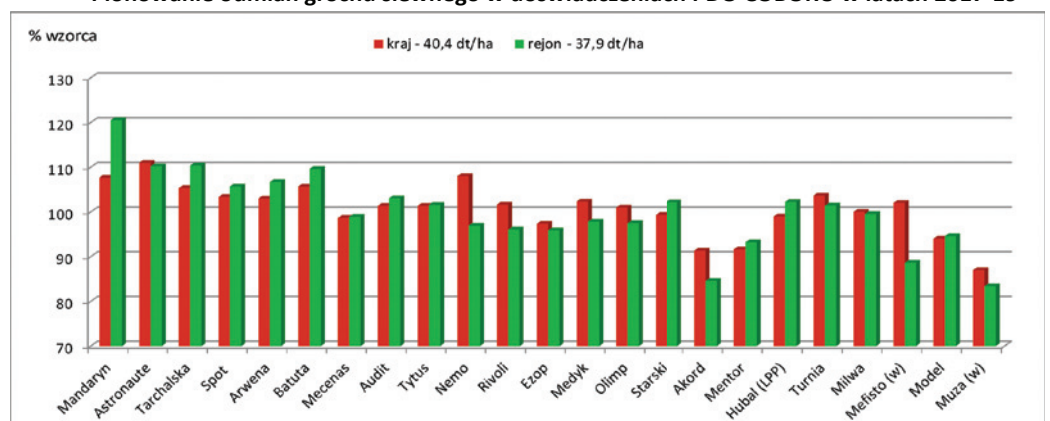
go przewyższa. Rejon województwa łódzkiego charakteryzuje się glebami kompleksu słabego, dlatego też gatunki o małych wymaganiach środowiskowych plonują stabilniej. Do uprawy w województwie można również zalecić odmiany wczesne i średniowczesne soi.

W doświadczeniach uczestniczyło 9 odmian bobiku, w tym 3 odmiany niskotaninowe i jedna odmiana wysokotaninowa samokończąca. Odmiany wysokotaninowe znacznie lepiej plonują, gdyż zawarta w nich tanina, jako naturalna substancja ochronna, ogranicza

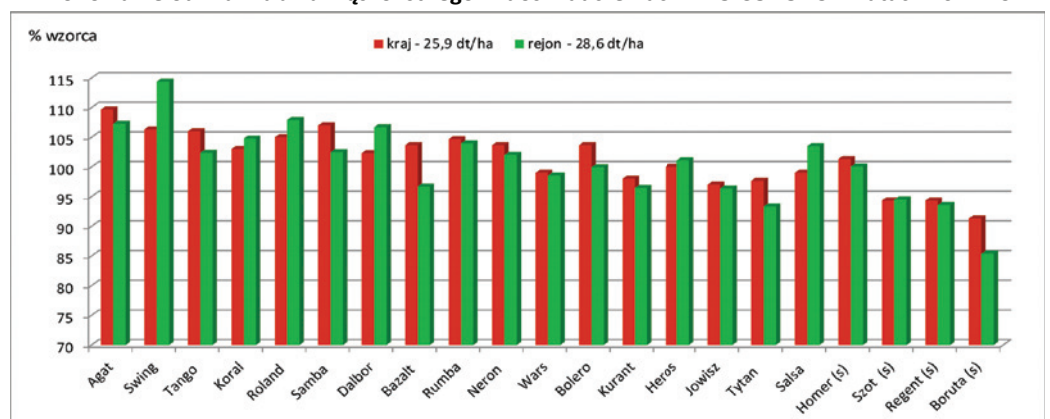
Plonowanie odmian bobiku w doświadczeniach PDO COBORU w latach 2017-19

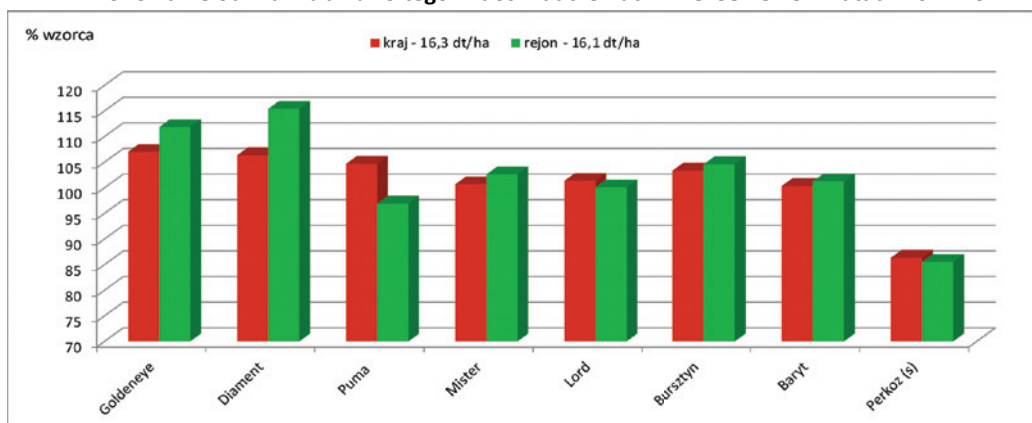
Plonowanie odmian grochu siewnego w doświadczeniach PDO COBORU w latach 2017-19

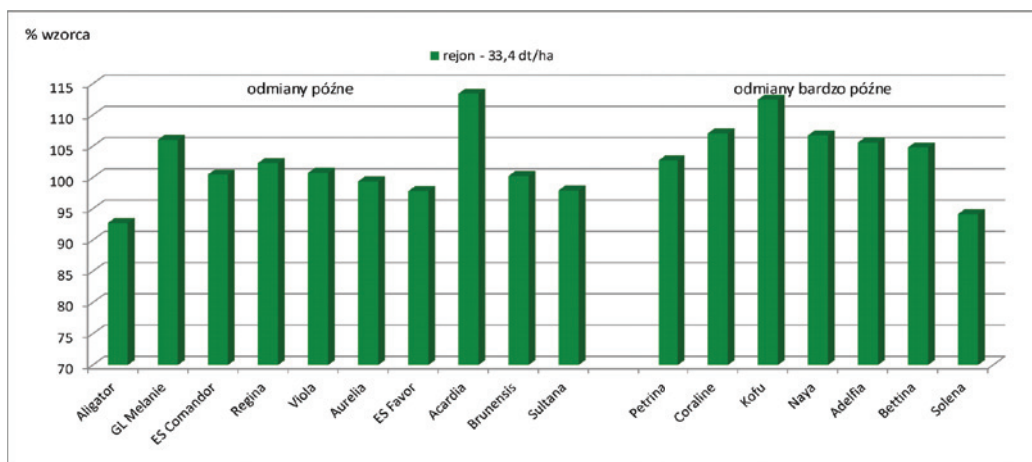
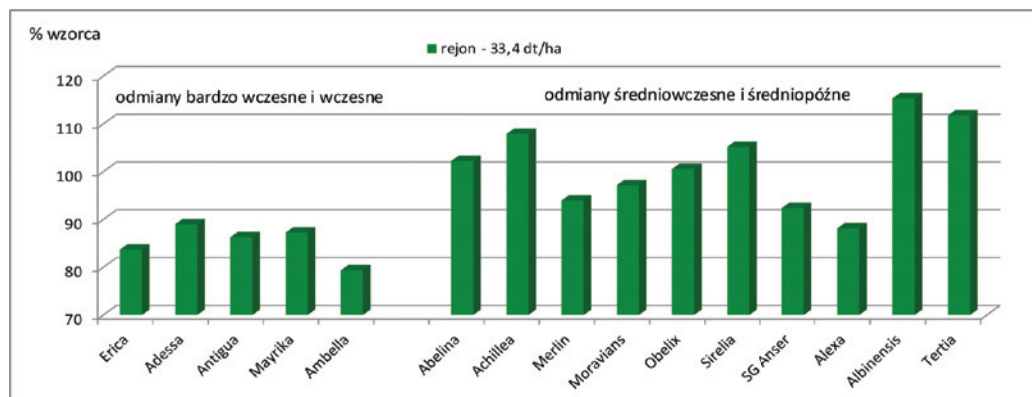
Plonowanie odmian łubinu wąskolistnego w doświadczeniach PDO COBORU w latach 2017-19

Plonowanie odmian łubinu żółtego w doświadczeniach PDO COBORU w latach 2017-19

Plonowanie odmian soi w doświadczeniach PDO COBORU w latach 2017-19

rozwoju chorób. Najlepiej w Polsce plonowały odmiany: Capri, Apollo i Fanfare, w rejonie odmiany te również dominowały, syntetyczna odmiana Fanfare plonowała najwyższą, na poziomie 111% wzorca.

Groch siewny jest gatunkiem najbardziej popularnym ze względu na wszechstronność zastosowania nasion, zarówno do konsumpcji, jak również na pasze. W doświadczeniach z grochem siewnym przebadano 23 odmiany, w tym 18 odmian ogólnoużytkowych i 5 odmian pastewnych. W kraju najlepiej plono-

wała odmiana Astronaute, około 111 % wzorca, a także odmiany Nemo, Mandaryn, Batuta i Tarchalska. W rejonie najlepiej plonowała odmiana zarejestrowana w 2019 roku Mandaryn, a także odmiany: Astronaute, Tarchalska i Batuta.

Doświadczenia PDO COBORU z łubinami, zgodnie z metodyką, prowadzone były bez ochrony fungicydowej na antraknozę. Łubin wąskolistny jest bardziej odporny na porażenie Colletotrichum gleosporioides, w porównaniu z łubinem żółtym. Uprawa tej grupy

roślin bez zabiegów fungicydowych znacznie obniża plonowanie.

W województwie łódzkim łubin wąskolistny plonował wyżej niż w kraju. Jest to gatunek, który wśród innych roślin bobowatych grubonasiennych, powinien znaleźć się na liście gatunków zalecanych do uprawy w rejonie centralnej Polski. W krajowym plonowaniu dominowały odmiany: Agat, Samba, Swing i Tango, w rejonie zaś - Swing, Roland, Agat i Dalbor.

Łubin żółty w rejonie plonował na poziomie krajowym. Zarówno w Polsce, jak również w województwie najwyższą plonowały odmiany zarejestrowane w 2019 roku: Goldeneye i Diament.

Plonowanie soi zostało zestawione dla rejonu. Odmiany pogrupowano według długości wegetacji. Odmiany bardzo wczesne i wczesne plonowały 10-20% słabiej. W tej grupie wczesności najwyższe plony osiągnęła odmiana Adessa. Wśród odmian średniowczesnych i średniopóźnych liderkami w plonowaniu były odmiany zarejestrowane w 2019 roku - Albinensis, Achillea i Tertia. W grupie odmian późnych dominowały odmiany Acardia i GL Melanie, a odmiana Kofu i Coraline osiągnęły najwyższe plonowanie wśród odmian grupy bardzo późnych.

Przemysław Majchrowski, Ilona Śpiewak
COBORU Stacja Doświadczalna Oceny Odmian w Sulejowie
www.sulejow.coboru.pl

Przekaz wiedzy - od nauki do praktyki rolniczej

Od dnia 1 stycznia 2014 r. na mocy Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/128/WE z dnia 21 października 2009 r., na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, obowiązuje przestrzeganie zasad integrowanej ochrony roślin przez wszystkich profesjonalnych użytkowników. Zgodnie z definicją „integrowana ochrona roślin” oznacza staranne rozważenie wszystkich dostępnych metod ochrony roślin, a następnie przedsięwzięcie właściwych środków mających na celu zahamowanie rozwoju populacji organizmów szkodliwych oraz utrzymanie stosowania środków ochrony roślin i innych form interwencji na ekonomicznie i ekologicznie uzasadnionym poziomie, a także zmniejszenie lub zminimalizowanie zagrożenia dla zdrowia ludzi i środowiska.

Działania i zasady integrowanej ochrony w warunkach polskiego rolnictwa nie są nowością. Producenci rolni oraz doradcy od wielu lat stosują różne metody zapobiegające skutkom zbyt dużego nasilenia występowania szkodników czy patogenów chorobotwórczych. W *Dyrektywie o integrowanej ochronie* jest między innymi mowa o potrzebie systematycznego monitorowania występowania chorób i szkodników przy wykorzystaniu odpowiednich metod i narzędzi. Systematyczne monitorowanie agrofagów jest bardzo ważnym elementem integrowanej ochrony. Umiejętne wykorzystanie wyników obserwacji polowych pod kątem nasilenia występowania agrofagów, przyczynia się do zminimalizowania ryzyka ewentualnych szkód i wyeliminowania nadmiernego często, niepotrzebnego zużycia środków chemicznych.

WWW Agrofagi

Poza zapisami i wytycznymi zawartymi w *Dyrektywie o integrowanej ochronie*, zalecenia związane z przestrzeganiem zasad integrowanej ochrony zapisane są również w założeniach „Krajowego Planu Działania na rzecz ograniczenia ryzyka związanego ze stosowaniem środków ochrony roślin”. W tym dokumencie w różnych działaniach jest min. mowa o potrzebie upowszechniania ogólnych zasad integrowanej ochrony roślin, oraz utworzeniu i utrzymaniu platformy internetowej poświęconej integrowanej ochronie roślin. **Biorąc pod uwagę wytyczne Dyrektywy o integrowanej ochronie i zalecenia Krajowego Planu Działania podjęto decyzję o utworzeniu jednej strony internetowej, gdzie będzie można znaleźć jak najwięcej informacji związanych z integrowaną ochroną jak i informacje dotyczące stałego, systematycznego monitorowania występowania najważniejszych chorób i szkodników roślin uprawnych.**

Poza tym bardzo ważnym bodźcem był fakt, że na wielu stronach różnych instytucji naukowych, naukowo-badawczych, doradczych itp., jest bardzo dużo informacji promujących stosowanie zasad integrowanej ochrony pomocnych dla rolników i doradców. Każda z tych stron ma inną konstrukcję i układ, co może przysparzać trudności z dostępem i wykorzystaniem informacji w nich zawartych.

Wychodząc naprzeciw powyższym wytycznym Instytut Ochrony Roślin-PIB w Poznaniu, we współpracy z Instytutem Ogrodnictwa w Skierniewicach, Instytutem Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa-PIB

w Puławach, w roku 2016 uruchomił portal internetowy Platforma Sygnalizacji Agrofagów (<http://www.agrofagi.com.pl>), który jest istotnym elementem wspierającym realizację celów i działań związanych z przestrzeganiem wytycznych integrowanej produkcji i ochrony roślin uprawnych. Do prowadzenia Platformy Sygnalizacji Agrofagów włączyły się także wszystkie wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego, Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie, Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych w Słupi Wlk., Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Roślin w Radzikowie oraz kilka firm prywatnych z sektora rolnego.

Najważniejszą funkcją Platformy Sygnalizacji Agrofagów jest możliwość publicznego udostępniania wyników monitorowania organizmów szkodliwych w uprawach roślin rolniczych, który jest prowadzony w około 340 punktach na terenie kraju. Uprawy objęte monitorowaniem to pszenica ozima, rzepak ozimy, kukurydza, ziemniak, burak cukrowy, bobowate grubonasienne.

Uprawy/agrofagi objęte monitorowaniem:

- 1. pszenica ozima**
okres wiosenny/letni:
 - mączniak prawdziwy zbóż, septoriozy, brunatna plamistość liści, skrzypionki, mszyca czeremchowo-zbożowa, mszyca zbożowa,okres jesienny:
 - mączniak prawdziwy zbóż, septorioza paskowana, mszyca czeremchowo-zbożowa,
- 2. kukurydza – ploniarka zbożówka, omacnica proso-wianka, stonka kukurydziana,**
- 3. rzepak ozimy**
okres wiosenny/letni:
 - czerń krzyżowych, chowacz brukwiaczek, chowacz czterozębny, chowacz podobnik, słodyszek rzepakowy,okres jesienny:
 - sucha zgnilizna kapustnych, pchełki ziemne, śmietka kapuściana,
- 4. burak cukrowy - chwościk buraka, mszyca trzmielinowo-burakowa, rolnice, śmietka ćwiklanka,**
- 5. ziemniak - zaraza ziemniaka, stonka ziemniaczana,**
- 6. bobowate (łubin, groch, bobik, soja) - mszyce, oprzędziki.**

Dla wszystkich chorób i szkodników opracowane są krótkie metodyki, gdzie opisane są metody, terminy i narzędzia jakie mogą być pomocne przy prowadzeniu obserwacji nad

ich występowaniem. Metodyki są dostępne na *Platformie Sygnalizacji Agrofagów* dla każdego zainteresowanego.

Sześć modułów strony

Baza danych *Platformy Sygnalizacji Agrofagów* zawiera około 600 plików w formie pdf oraz około 40 przekierowań na inne strony internetowe. W latach 2017 - 2019 odnotowano ponad 617 000 wejść na stronę <http://www.agrofagi.com.pl>. Świadczy to o dużej popularności strony internetowej oraz faktu potrzeby utrzymania dynamicznie rozwijającego się portalu, który w przystępny i nowoczesny sposób oferuje wiedzę z dziedziny szeroko pojętej integrowanej produkcji i ochrony w rolnictwie.

Strona internetowa www.agrofagi.com.pl składa się z sześciu modułów.

I „Sygnalizacja Agrofagów” to moduł strony, na którym są udostępniane m.in. dane z ww. obserwacji polowych, opracowania przybliżające narzędzia, które są pomocne podczas prowadzenia obserwacji, metodyki sygnalizacji i monitorowania agrofagów oraz systemy wspomagające podjęcie decyzji o potrzebie wykonania zabiegu chemicznego.

II „Zwalczanie Agrofagów”, to moduł, gdzie zamieszczone są opracowania, ulotki, plakaty itd. związane m.in. z ważnym zagadnieniem, jakim są Programy Ochrony Roślin. Programy (dla roślin rolniczych, sadowniczych, warzywnych, przemysłowych) mają na celu pomoc i ułatwienie producentom rolnym dokonywania wyboru środków ochrony roślin przy stosowaniu zwalczania metodą chemiczną w uprawach organizmów szkodliwych. Chemiczna ochrona przed agrofagami jest wyzwaniem coraz bardziej skomplikowanym przez ciągłe zmiany w rejestrze środków ochrony roślin. Corocznie wydawanie ponad 300 zezwoleń dla nowych preparatów oraz dokonywanie około 500 zmian w zezwoleniach wymusza bieżące korygowanie dostępnych środków chemicznych dozwolonych do stosowania. Dlatego należy zawsze zapoznać się z bieżącym rejestrem zatwierdzonych do obrotu i stosowania substancji czynnych oraz etykietą dołączoną do środka ochrony roślin przed jego zastosowaniem. Programy zawierają również rekomendacje dotyczące użycia środków ochrony roślin w systemie Integrowanej Produkcji Roślin (IP) oraz rolnictwie ekologicznym (EKO). W tej części znajdziemy także szeroką gamę różnych ulotek związanych ze zwalczaniem agrofagów z podziałem na poszczególne grupy roślin. W informacjach dodatkowych można zapoznać się min.

z problematyką związaną z ochroną roślin zgodnie z wymogami państw trzecich, następstwem roślin po zora- nym rzepaku czy zbożach.

III „Metodyki i Poradniki” to moduł, gdzie zamiesz- czone są różnego rodzaju metodyki integrowanej produkcji i integrowanej ochrony wielu roślin upraw- nych, sadowniczych, warzywnych i przemysłowych.

Cennym źródłem informacji z zakresu prawidłowo wy- konywanego monitorowania upraw są opracowywane i udostępniane na stronie (http://www.agrofagi.com.pl) „Poradniki Sygnalizatora” wielu upraw (zboża, kukurydza, bobowate drobno i grubonasienne, uprawy warzywne, sad- ownicze i inne jak np. chmiel, tytoń czy rośliny ozdobne). W części tej znajdują się także bardzo ważne informacje jak „Ochrona roślin bezpieczna dla zapylaczy” – wraz z plaka- tami i ulotkami informacyjnymi w zakresie postępowania pod kątem uniknięcia zatruc pszczoł. Cennymi są również porady i opracowania z zakresu zasad bezpiecznego po- stepowania przy stosowaniu i przechowywaniu środków ochrony roślin oraz ich pozostałościami. Kolejnym istotnym zagadnieniem omówionym w module „Zwalczanie agrofagów” jest problem z nielegalnymi środkami ochrony roślin – „Uwaga na nielegalne środki ochrony roślin.” Środki ochro- ny roślin należy nabywać wyłącznie w miejscach sprzeda- ży uprawnionych do prowadzenia takiej działalności i nad- zorowanych przez Państwową Inspekcję Ochrony Roślin i Nasiennictwa (PIORIN). Z szacunków Komisji Europejskiej wynika, że handel nielegalnymi i podrobionymi środka- mi ochrony roślin może obejmować blisko 10% wartości rynku, a w proceder ten włączają się zorganizowane grupy przestępcze. W Polsce ochronę upraw można prowadzić

wyłącznie z wykorzystaniem środków ochrony roślin do- puszczonych do obrotu zezwoleniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (rejestr lub wyszukiwarka). Zasada ta obo- wiązuje w każdym państwie członkowskim UE, a zatem nielegalne jest również stosowanie preparatów zakupio- nych w innych państwach.

IV „Platformy Sygnalizacji Agrofagów” - moduł ten jest poświęcony zagadnieniu związanym z rolnic- twem ekologicznym. Rolnictwo ekologiczne jest naj- bardziej prośrodowiskową metodą produkcji rolnej, jest to obszar bardzo ważny, ale wymaga on ciągłych zmian w celu zwiększenia udziału tego sektora produkcji. Świadomość ekologiczna społeczeństwa ciągle wzrasta co wyra- źnie widać przez wzrost popytu na produkty ekologiczne. Na portalu zamieszczone są różnego rodzaju ulotki zwią- zane ze zwalczaniem agrofagów w rolnictwie ekologicz- nym. Dostępne są także linki na strony Ministerstwa Rol- nictwa i Rozwoju Wsi oraz Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa, gdzie można zapoznać się z różnego rodzaju dokumentami, opracowaniami i rozporządzeniami prawnymi związanymi z tym zagadnieniem.

V „Doradztwo Rolnicze” to moduł, gdzie można w dostępny sposób zlokalizować strony internetowe wszystkich Wojewódzkich Ośrodków Doradztwa Rol- niczego, Centrum Doradztwa Rolniczego, które zwie- rają dużo praktycznych informacji dla producentów rolnych. W tym miejscu można także zapoznać się z wy- nikami i zaleceniami Porejstrowego Doświadczalnictwa Odmianowego (PDO). W części „Doradztwo Rolnicze” za- warta jest także oferta szkoleniowa dla wszystkich zainte- resowanych. Szkolenia są jedną z najlepszych metod zdo-

bycia wiedzy, uzupełnienia wykształcenia, doskonalenia umiejętności oraz podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Dzięki szkoleniom możliwy jest bezpośredni transfer wy- ników badań naukowych do praktyki rolniczej, dotarcie z aktualnymi informacjami do odbiorców w różnych rejo- nach Polski, integracja środowiska osób zaangażowanych w rolnictwie, a przede wszystkim wymiana poglądów, konfrontacja doświadczeń, dyskusja między naukowcami i specjalistami a doradcami i producentami rolnymi. Ma to ogromne znaczenie szczególnie dla intensywnie rozwija- jącego się współczesnego rolnictwa. Szkolenia, a tym sa- mym upowszechnianie i wdrażanie do praktyki wiedzy z zakresu szeroko rozumianego rolnictwa, mają pomóc w uzyskiwaniu plodów rolnych jak najwyższej jakości.

VI „Partnerzy projektu” moduł ten związany jest z opisem zasad działania portalu internetowego oraz źródeł jego finansowania.

Od nauki do praktyki rolniczej

Niewątpliwie monitoring agrofagów przedstawia w czasie rzeczywistym obraz zagrożeń na terenie kraju, co czyni go przydatnym narzędziem wykorzystywanym w programach i systemach ochrony roślin. Tak przystęp- nie udostępniona wiedza powinna z powodzeniem być wykorzystywana w praktyce rolniczej zarówno na pozio- mie służb doradczych jak i indywidualnych producentów.

Producenci rolni dzięki *Platformie Sygnalizacji Agrofa- gów* mają szeroki i bezpłatny dostęp do wiedzy z zakresu integrowanej ochrony wszystkich najważniejszych upraw rolniczych warzywnych, sadowniczych i przemysłowych.

oprac. Sylwia Skulimowska

Źródło materiału: www.agrofagi.com.pl

Finał wojewódzki XI Konkursu wiedzy o bezpieczeństwie pracy w rolnictwie

Tegoroczny finał wojewódzkiego „Konkursu wiedzy o bezpieczeństwie pracy w rolnictwie dla uczniów kształcących się w zawodach rolniczych w szkołach województwa łódzkiego” odbył się 28 listopada 2019 roku w siedzibie Łódzkiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Bratoszewicach. Była to już 11 edycja konkursu prowadzonego w obecnej formule. Patronat honorowy nad konkursem objęli: Wojewoda Łódzki i Marszałek Województwa Łódzkiego, a patronat medialny miesięczniki „RADA” i „W NOWEJ ROLI”. Konkurs ten jest niejako kontynuacją Wojewódzkiej Olimpiady Wiedzy o BHP w Rolnictwie, która była organizowana w latach 1995–2007 (12 edycji).

Niezmiennie od pierwszej edycji w 2009 roku, głównymi organizatorami konkursu i sponsorami nagród są: Oddział Regionalny KRUS w Łodzi, Okręgowy Inspektorat Pracy w Łodzi, Łódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Bratoszewicach oraz Kuratorium Oświaty w Łodzi. **Od kilku lat wśród organizatorów jest również Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych „Tuw” w Łodzi** oraz instytucje wchodzące w skład wojewódzkiej komisji ds. BHP w rolnictwie indywidualnym: Oddział Terenowy Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa w Łodzi, Łódzki Oddział Regionalny Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Izba Rolnicza Województwa Łódzkiego, Duszpasterstwo Rolników Archidiecezji Łódzkiej, Komenda Wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej w Łodzi oraz Marszałek Województwa Łódzkiego Grzegorz Schreiber.

Od początku istnienia organizatorzy postawili przed sobą sześć podstawowych celów, które powinni spełniać konkurs:

- podniesienie poziomu wiedzy i stopnia wrażliwości młodzieży na zagrożenia wypadkowe występujące w rodzinnych gospodarstwach rolnych;
- kształtowanie umiejętności praktycznego zastosowania wiedzy z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy w rolnictwie;
- szerzenie idei bezpiecznej pracy wśród młodych rolników;
- rozwijanie zainteresowań uczniów;
- promowanie najlepszych uczniów oraz szkół rolniczych w środowisku oświatowym i społeczności lokalnej;
- promowanie szkół podejmujących działania w zakresie propagowania wiedzy o bhp.

W tegorocznym etapie szkolnym konkursu, który odbył się w październiku wzięło udział 372 uczniów z 17 szkół rolniczych. Do finału zakwalifikowało się 30 uczestników. Finaliści w pierwszej części konkursu brali udział w teście pisemnym. Dziesięciu uczniów, którzy zdobyli najwyższą liczbę punktów w teście awansowało do etapu ustnego. Każdy z finalistów po wylosowaniu zestawu 3 pytań udzielał odpowiedzi. Po zakończeniu pierwszego etapu konkursu, w czasie obrad komisji konkursowej kapitan Kamil Świąteczak z Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Łodzi poprowadził prelekcję dla uczniów i nauczycieli dotyczącą zasad bezpiecznego gaszenia pożarów a Maciej Pacholczyk z TUW „TUW” wygłosił krótka prelekcję na temat obowiązkowych ubezpieczeń w rolnictwie.

Wojewódzka Komisja Konkursowa, w skład której wchodziła: Anna Gawarzyńska z Placówki Terenowej KRUS w Tomaszowie Mazowieckim – przewodnicząca, Janusz Krupa z Okręgowego Inspektoratu Pracy w Łodzi – członek, Marek Mazurkiewicz z Łódzkiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego z siedzibą w Bratoszewicach – członek, Grażyna Źródłak z Kuratorium Oświaty w Łodzi – członek, Maciej Pacholczyk z Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW” w Łodzi – członek, ustaliła następującą kolejność finalistów:

Miejsce 1: Robert Skonieczka z Zespołu Szkół Mechanizacji Rolnictwa w Piątku, który w nagrodę otrzymał konsolę do gier od Oddziału Regionalnego KRUS w Łodzi i bank pamięci od Oddziału Terenowego KOWR w Łodzi.

Miejsce 2: Dariusz Gabrysiak z Zespołu Szkół nr 1 w Bratoszewicach, który w nagrodę otrzymał tablet od Okręgowego Inspektoratu Pracy w Łodzi i bank pamięci od Oddziału Terenowego KOWR w Łodzi.

Miejsce 3: Krystian Olejnik z Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Lututowie, który w nagrodę otrzymał tablet i głośnik od ŁODR z siedzibą w Bratoszewicach, bank pamięci od Oddziału Terenowego KOWR w Łodzi i sprzęt RTV od Łódzkiego Oddziału Regionalnego ARIMR.

Miejsce 4: Mateusz Skowron z Zespołu Szkół Mechanizacji Rolnictwa w Piątku, który w nagrodę otrzymał zestaw kluczy i sprzęt AGD od Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego, bank pamięci od Oddziału Terenowego KOWR w Łodzi, wideorejestrator od Oddziału Regionalnego KRUS w Łodzi oraz album od Kuratorium Oświaty w Łodzi.

Miejsce 5: Adrian Strachowski z Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Widzewie, który w nagrodę otrzymał bank pamięci od Oddziału Terenowego KOWR w Łodzi, wideorejestrator od Oddziału Regionalnego KRUS w Łodzi oraz album od Kuratorium Oświaty w Łodzi.

Miejsce 6: Michał Glonek z Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Ustawicznego w Czarnocinie, który w nagrodę otrzymał wideorejestrator od Oddziału Regionalnego KRUS w Łodzi oraz album od Kuratorium Oświaty w Łodzi.

Miejsce 7: Mikołaj Pielesiak z Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Ustawicznego w Czarnocinie, który w nagrodę otrzymał wideorejestrator od Oddziału Regionalnego KRUS w Łodzi oraz album od Kuratorium Oświaty w Łodzi.

Miejsce 8: Kamil Szustak z Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Ustawicznego w Dobryszycach, który w nagrodę otrzymał wideorejestrator od Oddziału Regionalnego KRUS w Łodzi oraz album od Kuratorium Oświaty w Łodzi.

Miejsce 9: Łukasz Błachowicz z Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Ustawicznego w Dobryszycach, który w nagrodę otrzymał wideorejestrator od Oddziału Regionalnego KRUS w Łodzi oraz album od Kuratorium Oświaty w Łodzi.

Miejsce 10: Mariusz Górski z Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Ustawicznego w Zduńskiej Dąbrowy, który w nagrodę otrzymał wideorejestrator od Oddziału Regionalnego KRUS w Łodzi oraz album od Kuratorium Oświaty w Łodzi.

Dodatkowo wszyscy finaliści otrzymali czujki dymu od Komendy Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Łodzi, zestawy upominkowe od Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW” w Łodzi i plecaki od Oddziału Regionalnego KRUS w Łodzi. Puchary Marszałka Województwa Łódzkiego przypadły szkołom z Czarnocina i Mieczysławowa z których do finału konkursu awansowało najwięcej uczniów.

Katarzyna Białek-Traut
z-ca Dyrektora Biura Regionalnego TUW „TUW”
w Łodzi

*Opracowano na podstawie materiałów Przemysława
Kraski - Oddział Regionalny KRUS w Łodzi

TOWARZYSTWO
UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH
T U W

*Niech zbliżające się Święta Bożego Narodzenia
będą radosne, spokojne
i przepelnione wzajemną życzliwością.*

*Chyby każdy dzień Nowego Roku
był pełen szczęścia, nadziei i satysfakcji
z podejmowanych wyzwań.*

Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW”

 www.tuw.pl

Informacja stanowi materiał promocyjny Towarzystwa Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW” z siedzibą w Warszawie 02-795, ul. Raabeo 13.

Jest taki dzień...

„Cicha noc, święta noc, pokój niesie ludziom wszem...” słowa tej kolędy zna każdy, uświadamiają nam jak ważna jest ta noc oczekiwania i radosnej nowiny-noc narodzenia Pańskiego. Nazwana Wigilią Bożego Narodzenia - obchodzona przez wszystkich chrześcijan.

Do świąt Bożego Narodzenia, przygotowujemy się z rozpoczęciem Adwentu, który trwa przez 4 niedziele do Wigilii Bożego Narodzenia. To czas niezwykle, bogaty w treści religijne, nasycony tradycją i zwyczajami. Już z początkiem grudnia wielu z nas czyni pierwsze kroki, które zbliżają nas do świąt. Pierwsze refleksje, prezenty - niejednokrotnie przygotowane własnoręcznie. To także czas radosnej harmonii, wspólnego pieczenia pierników, kiedy choć na chwilę możemy zatrzymać się w szalonym biegu, zapominając o codziennych troskach.

Niech rozbłyśnie pierwsza gwiazdka...

Zawsze w tym czasie wracam wspomnieniami do rodzinnego domu, kiedy jako dziecko, patrząc w okno, oczekiwałam pierwszej gwiazdki, a w rodzinnym domu unosił się zapach wigilijnych dań i sianka, które babcia położyła pod obrusem.

W odpowiednim przeżyciu świąt Bożego Narodzenia mogą nam pomóc tradycyjne zwyczaje i rytuały świąteczne...

Na wsiach wierzą, że jeśli w wigilijny poranek pierwszym gościem w domu będzie młody chłopiec, przyniesie to całej rodzinie szczęśliwy rok. Dbano również, by podczas wieczerzy wigilijnej kobiety i dziewczynki posiadały czerwone elementy stroju, co miało symbolizować bogactwo. Podobnie jak zachowane łuski ze zjedzonego karpia - przechowywane w portfelu, miały przynosić szczęście i dostatek przez cały rok.

Wieczera wigilijna powinna mieć charakter religijny. Zgodnie z tradycją zaczynamy ją wraz z pojawieniem się **pierwszej gwiazdki** - jest to symboliczne nawiązanie do Gwiazdy Betlejemskiej. Wtedy rodzina zasiada do kolacji, rozpoczynając ją **wspólną modlitwą**. W wielu domach przed rozpoczęciem wieczerzy czyta się Ewangelię wg św. Mateusza lub Łukasza. Nie może też zabraknąć **sianka pod białym obrusem** - które symbolizują narodzenie Jezusa w ubóstwie i Jego szatę. Po zakończonej kolacji wyciąga się sianko i karmi nim zwierzęta, aby chowały się w zdrowiu.

Na stole, najważniejsze miejsce zajmuje **opłatek** - nawiązujący do biblijnego chleba. Podzielenie się opłatkiem i złożenie sobie życzeń, oznacza miłość i przebaczenie win. Na wsiach opłatek podaje się również zwierzętom, żeby uchronić je przed chorobami.

Podczas wigilijnej kolacji nie może zabraknąć **świecy**, która powinna się palić przez całą wieczerę. Świeca

jest symbolem Chrystusa, a jej światło ma być znakiem zaproszenia do rodziny Marii i Józefa, aby Jezus narodził się w każdym domu.

Przygotowując świąteczny stół, nie możemy zapomnieć o **dodatkowym nakryciu** dla niespodziewanego gościa. To wyraz pamięci o naszych bliskich, którzy odeszli, ale też o tych, którzy nie mogli dotrzeć na wspólną wieczerę. Puste miejsce to także symbol pojednania z osobami samotnymi, mimo, że ich nie znamy, myślimy o nich w modlitwie.

W wigilijną noc roznosi się zapach...

Wieczera wigilijna obfituje w **12 postnych potraw**, przygotowanych ze wszystkich płodów ziemi. Ilość potraw związana jest także z 12 apostołami i 12 miesiącami w roku. Dawniej liczba przygotowanych dań miała związek z pozycją społeczną. Jak zaznacza biskup Józef Wysocki w książce poświęconej chrześcijańskim tradycjom „Rytuał rodzinny”, chłopcy spożywali siedem potraw, szlachcice - dziewięć, natomiast panowie jedenaście. Skosztowanie każdej z przygotowanych potraw ma zapewnić szczęście i obfitość przez cały rok. Najbardziej charakterystyczne dania, bez których nie wyobrażamy sobie wigilijnej kolacji to: **ryba, czerwony barszcz z uszkami, zupa grzybowa, pierogi z kapustą i grzybami, kompot z suszonych owoców**. Dawniej wieczerza wigilijna nie mogła obyć się bez **kluszek z makiem - tzw. kutii czy kaszy jaglanej**, która była symbolem bogactwa. Nie spożywano **alkoholu**.

Szczególne miejsce na wigilijnym stole powinna zajmować **ryba**, symbolizująca chrzest i odrodzenie się życia. W ciągu roku spożywamy różne gatunki ryb, natomiast, gdy zbliża się Boże Narodzenie, na naszych stołach najczęściej gości karp. Już w 1820r. Alojzy Żółkowski opisywał kolację wigilijną z królującymi na niej rybami:

„A zasiadłszy do stołu godziną zmierzchową, Jadł polewkę migdałową, na drugie zaś danie, szedł szczupak w szafranie. Dalej okoń, pączki tłusto, Węgorz i liny z kapustą, Karp sadzony z rodzenkami. Na koniec do chrzanu grzyby i różne smażone ryby...”

Po wieczerze lub jeszcze w jej trakcie celebруем świąteczny nastrój śpiewając **kolędy**, by w rodzinnym nastroju oczekiwać na Pasterkę.

Magia świąt...

Niezastąpionym elementem świąt jest **drzewko bożo-**

narodzeniowe - choinka. W wielu kulturach i religiach uznawane jest za symbol życia, odradzania się i płodności. Dziś podczas świąt choinka jest w każdym domu i zajmuje w nim szczególne miejsce. Ciekawa jest też historia dekorowania choinki. Modne niegdyś ozdoby, miały swoje znaczenie, niczego nie wieszano przypadkowo. Na choince **białe światełka** miały symbolizować Chrystusa, który jest światłem dla pogan. Wieszano całe **jabłka**, które miały zapewnić zdrowie i urodę. **Orzechy** zawijano w kolorowe papierki, symbolizować miały dobrobyt i siłę. **Łańcuchy słomiane i papierowe**, które na pewno większość z nas pamięta - były symbolem wzmacniania rodzinnych więzi oraz ochroną domu przed kłopotami. Wieszano także **krażki z opłatka i upieczone ciasteczka, najczęściej pierniki**, które sprawiały tyle uciechy dzieciom. Dawniej tak przystrojona choinkę nazywano „podłaźnikiem”, „jutką”, „wiechą”, „rajskim sadem”, bożym drzewkiem.

Dzisiaj, oprócz pięknie ozdobionego drzewka, dekorujemy również domy i ogrody. Taka dekoracja ma symbolizować zaproszenie dla niespodziewanych gości. W dekorowaniu domu na święta nie możemy pominąć **jemioli**, która uznawana jest symbol płodności, miłości i wieczności. Powieszona nad świątecznym stołem ma gwarantować szczęście i urodzaj, natomiast umieszczona nad drzwiami, chroni przed nieprzyjaciółmi i złodziejami. Nie możemy zapomnieć też o **prezentach** i wzajemnym obdarowywaniu się. Tradycja dotycząca wręczania prezentów, zrodziła się w XIX w. Najbardziej oczekującymi na ten moment były (i są) dzieci, które z niecierpliwości wyglądały Mikołaja, Gwiazdora czy Aniołka - w zależności od regionu. Dawniej wśród prezentów, najbardziej popularnymi były jabłka, pomarańcze czy słodkości: pierniczki, suszone owoce. Dopiero w późniejszych latach, wręczano sobie ręcznie wykonane ozdoby i zabawki, aż do czasu, gdy w mikołajowych workach zaczęły pojawiać się prezenty kupione w sklepie. Na szczęście tradycja obdarowywania się własnoręcznie wykonanymi prezentami powraca. Pamiętajmy, że nawet najdrobniejszy podarunek czy życzenia świąteczne, wyrażają naszą pamięć i życzliwość wobec drugiej osoby.

Święta to czas wyjątkowy, który daje nam poczucie tożsamości i wspólnoty rodzinnej. Najpiękniejsze święta to święta spędzone z tymi, których kochamy. Dlatego zatrzymajmy się na chwilę i dołóżmy wszelkich starań, by były one wyjątkowe.

Karolina Kubiak

Źródło:

www.dziecisawazne.pl/polskie-zwyczaje-swiateczne/

Ogrodowska B., *Święta polskie, Tradycja i obyczaj*, Warszawa 2000

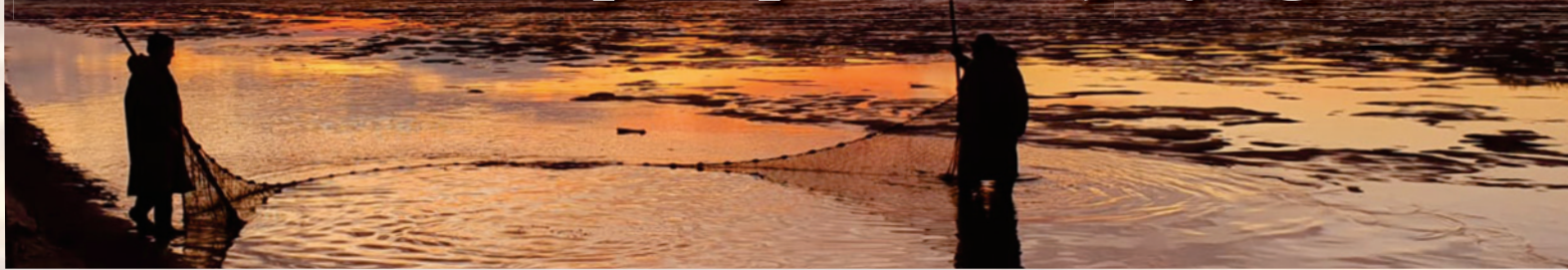
Oprac. Chodowiec T., *Obyczaje świąteczne w różnych krajach*, Sosnowiec 2004

Szynderska H., *„Wigilia”*, Warszawa 2006,

(opis Alojzy Żółkowski - str. 91)

Z okazji nadchodzących Świąt Bożego Narodzenia
wszystkim naszym
Klientom i Przyjaciołom, a także Czytelnikom miesięcznika „W nowej roli”
życzymy by był to magiczny czas spotkań w gronie rodziny i przyjaciół
z miłością, nadzieją i wiarą.
Życzymy Państwu również wszelkiej pomyślności
i spełnienia marzeń w 2020!
Zarząd i Pracownicy Łódzkiego Rynku Hurtowego „Zjazdowa” S.A.

Polskie ryby mają głos!

Co jadano podczas staropolskiej wigilijnej wieszki? Na pewno ryby oraz raki, ale wyłącznie te z polskich stawów, rzek, jezior i oczywiście z Bałtyku. A dzisiaj? Dzisiaj możemy kupić mnóstwo innych gatunków ryb i owoców morza z całego świata, które na święta trafiają na nasze stoły. Jednak w ten szczególny świąteczny czas, może warto wrócić do naszych rybnych korzeni i do tradycji wigilijnego karpia?

Kiedyś ryby dzielono na czarnoryb, np. sum, jesiotr i białoryb, np. płocie i leszcze. Za najbardziej cenny uważany był oczywiście czarnoryb, to on głównie trafiał na świąteczne stoły bogatej szlachty. Natomiast rybą na którą mogli pozwolić sobie wszyscy był śledź, szczególnie ten konserwowany w soli. Dzisiejszy stół wigilijny obfituje w coraz bardziej różnorodne potrawy. Do łask zaczynają wracać staropolskie sumy, jesiotry, sandacze czy szczupaki, są one dość drogie, ale wiele osób właśnie te ryby poszukuje, by poczuć magię dawnych świąt. Dlatego warto rozejrzeć się po naszej okolicy i znaleźć lokalne gospodarstwo rybackie, gdzie nabędziemy je bez problemu, w dobrej cenie i o wspaniałym smaku. Przede wszystkim znajdziemy tam jednak najpopularniejszego karpia, hodowanego w iście ekologiczny sposób. Ale zacznijmy wszystko od początku...

Jak to z tym karpkiem było i jest?

Karp przywędrował na kontynent europejski z Azji, a do Polski dotarł prawdopodobnie z Niemiec już w średniowieczu, około XII wieku. Jego hodowla jest ściśle związana z kulturą chrześcijańską. W dni postne, których w tym czasie było nawet 180 w roku, nasi przodkowie jadal głównie ryby, których z czasem w rzekach i jeziorach zaczęło brakować. Wymusiło to hodowlę ryb w stawach, zakładanych głównie przy klasztorach. Już wtedy karp był bardzo cenioną rybą, która gościła nawet na królewskich stołach. Jego hodowla systematycznie się rozwijała, a dostępność na rynku rosła. Niestety później (na przełomie XIX i XX wieku) karp stał się rybą sezonową, ponieważ spopularyzowano go jako główne danie wigilijne. W latach trzydziestych XX wieku produkowano w Polsce rocznie około 13 tys. ton karpia, dla porównania teraz produkcja ta wynosi około 18 tys. ton, z czego ponad 80% spożywamy w okresie świątecznym. Na szczęście dla producentów, i dzięki ich wysiłkom, ta sezonowość z każdym rokiem się zmniejsza – karpia coraz częściej

spożywamy także w inne miesiące roku. Niestety nadal mało, co prawdopodobnie wynika to ogólnie z niskiego spożycia ryb przez nasze społeczeństwo. Statystyczny Polak zjada średnio około 12 kg ryb rocznie (średnia europejska to 20 kg), dlatego by spożycie ryb w naszym kraju rosło, potrzebne jest wsparcie rządu i kampania promująca naszych rodzimych producentów. Polskie rybołówstwo śródlądowe ma przecież duży potencjał i ciągle się rozwija, a przy modzie na ekologię ma to dość istotne znaczenie. Bo przecież karp to bardzo ekologiczna ryba, której hodowla przebiega w warunkach półnaturalnych.

- *Karpie rosną w stawach aż 3 lata, zanim trafią na wigilijne stoły* – opowiada Adam Michaś hodowca m.in. karpia, suma, sandacza, właściciel Gospodarstwa Rolno-Rybackiego w Beldowie. - *W Polsce hoduje się je najczęściej metodą przesadkowania tzw. „Metodą Dubisza”, niezmiennie od kilkuset lat. W pierwszym roku życia małe karpiki odżywiają się głównie zooplanktonem, aby pod koniec sezonu osiągnąć wagę około 50 gram. W kolejnym roku życia oprócz naturalnego pokarmu, karpie dokarmia się już śrutą zbożową tak, aby jesienią osiągnęły 200-250 gram. Dopiero w trzecim roku życia dokarmiając karpie ziarnem zbóż, głównie pszenicy, jęczmienia i kukurydzy uzyskujemy rybę, która może już trafić na nasz stół.*

Przez całe swoje życie karpie pływając w czystej wodzie i żywiąc się tym, na co mają akurat ochotę, nabierają wspaniałych walorów smakowych i cennych właściwości dietetycznych. Karp ma bardzo dużo zalet odżywczych. Jest rybą średnio tłustą, która ma bardzo dobry skład lekkostrawnego białka, wartościowe tłuszcze, witaminy i mikroelementy. Zawiera dużo cennego dla człowieka selenu. Polecana jest dla dzieci i sportowców.

Rybne stawy – przyrodniczy skarbiec

Smak i wygląd to niejedynie korzyści z takiej ekologicznej hodowli ryb.

- *Hodowla ryb w stawach, poza produkcją wysokiej jakości żywności, oferuje również usługi na rzecz środowiska naturalnego - kształtując i wzbogacając lokalną różnorodność biologiczną, retencjonując wodę w okresie wiosennym i letnim, i tym samym wpływając pozytywnie na mikroklimat* – podkreśla hodowca.

Od dawna wiadomo, że akwakultura tradycyjna bardzo dobrze wpływa na środowisko. Kilka gospodarstw stawowych w Polsce ma nawet po 700-800 lat i są istną przyrodniczą skarbnicą. Jeden z najstarszych-kompleksów stawów w Miliczu (o pow. 5,5 tys. ha), został zbudowany w średniowieczu i stanowi światowe dziedzictwo przyrodnicze. Inne nasze stawy mają około 100-200 lat, niewiele z nich powstało po II wojnie światowej. Większość stawów położona jest w Polsce centralnej i południo-

wej, a na tych obszarach nie ma jezior, stąd stawy tam retencjonują wodę. Jakże to ważne przekonał się w ostatnich latach, kiedy Polskę nawiedzała susza. Bez wody zgromadzonej w stawach wielu obszarom w Polsce groziłaby katastrofa ekologiczna, przecież kompleksy stawowe to enklawy przyrodnicze – środowisko życia mnóstwa gatunków roślin i zwierząt.

- *Kolejny suchy rok przyniósł ponownie duże straty w hodowli* – podsumowuje sytuację Adam Michaś. - *Deficyt wody w stawach to mniej pokarmu naturalnego, a więc i mniejsza produkcja finalna. Niski stan wody sprzyja również wzmożonej presji gatunków rybożernych, które skutecznie dziesiątkują populację materiału zarybieniowego. To jeden z problemów w karpiarstwie.*

Pseudoekologiczna moda...

Branża karpiowa boryka się jednak w ostatnich latach z coraz większymi problemami, nie tylko w procesie hodowli, ale również zbytu ryb.

- *Od kilku lat przed świętami uaktywniają się organizacje pseudoekologiczne, które atakują tradycję sprzedaży żywych karpia oraz ich spożywania podczas wigilijnej wieszki. W ostatnim czasie okazało się, że działania tych organizacji często są finansowane przez konkurencyjne branże, np. środowisko hodowców łososia norweskiego. Pod wpływem tych akcji wielkie sieci handlowe wycofują się ze sprzedaży żywego karpia. To dla nas, hodowców, duży problem* – zaznacza Adam Michaś

Dlatego producenci karpia starają się ograniczyć sezonowość swoich produktów i zapraszają do swoich gospodarstw rybackich przez cały rok. Powstają przy nich małe przetwornie, dzięki temu coraz częściej na rynku można spotkać tę rybę w postaci wędzonej lub ponacinanych filetów. Przykłada się również coraz większą wagę do jakości karpia, stąd nacisk na produkcję ekologiczną. Rybactwo to ważny segment naszej gospodarki, który ma wpływ też na rynkową różnorodność krajowej oferty ryb.

Gdzie szukać najsmaczniejszej ryby na świąteczny stół, a także na cały rok?

Odpowiedź jest prosta.

- *Najlepiej bezpośrednio u producenta - rybaka. Wtedy mamy gwarancję świeżości i wspaniałego smaku, niezmiennego od stuleci...* – podkreśla Adam Michaś.

oprac. Sylwia Skulimowska

Gospodarstwo Rolno-Rybackie

Beldów 70, 95-070 Aleksandrów Łódzki

tel. kom. 697 629 051, 608 591 951

**W artykule wykorzystano informacje z publikacji „Polskie ryby dochodzą do głosu” zamieszczonej na stronie www.akademiodobregosmaku.sggw.pl*